

**Turvan ja turvattomuuden tunteet
maahanmuuttajanaisten arkipäiväisissä tiloissa
Turussa**

Meiju Marttila

Maantiede
Pro gradu -tutkielma
Laajuus: 30 op

Ohjaajat:
Lauri Hooli
Miriam Tedeschi

03.04.2025
Turku

Pro gradu -tutkielma

Pääaine: Maantiede

Tekijä: Meiju Marttila

Otsikko: Turvan ja turvattomuuden tunteet maahanmuuttajanaisten arkipäiväisissä tiloissa Turussa

Ohjaajat: Lauri Hooli & Miriam Tedeschi

Sivumäärä: 52 sivua + liitteet 3 sivua

Päivämäärä: 03.04.2025

Tässä tutkimuksessa tutkin turvallisuuden ja turvattomuuden tunteita, turvallisia ja turvattomia paikkoja sekä niiden vaikutuksia maahanmuuttajanaisten arkipäiväiseen elämään Turun kaupunkiympäristöissä. Tutkimuksessa nostan esiin turvallisuuden ja turvattomuuden tunteisiin vaikuttavia tekijöitä, kartoitan tunteisiin liittyviä paikkoja ja tarkastelen maahanmuuttajanaisten toimijuutta. Turvan ja turvattomuuden tunteet sekä niiden vaihtelut ovat reaktioita kohtaamiimme arjen kokemuksiin. Nämä arkiset kokemukset ja tunteet muovaavat ihmisten päivittäistä todellisuutta. Maahanmuuttajat voivat kokea turvattomuutta ja juurettomuutta uudessa maassa, kun paikan tuntu ja paikkojen identiteetit muotoutuvat arkipäiväisissä ympäristöissä uudestaan. Paikat kantavat kulttuurisia ja sosiaalisia merkityksiä, ja niitä hahmotetaan aiempien kokemusten ja muistojen kautta. Julkiset tilat voivat olla sukupuolittuneita ja jättää naisten identiteettejä ulos. Maahanmuuttajanaisten tilankäytön mahdollisuuksia, saavutettavuutta ja avoimuutta on syytä tutkia enemmän myös Turussa.

Tutkimukseni perustuu laadullisiin tutkimusmenetelmiin ja etnografiseen lähestymistapaan, jossa yhdistän osallistuvan havainnoinnin puolistrukturoituihin haastatteluihin. Aineisto koostuu maahanmuuttajanaisten ja heille palveluita tarjoavan yhdistyksen työntekijöiden haastatteluista sekä havaintopäiväkirjasta. Haastatteluista ja havaintopäiväkirjan merkintöjä analysoitiin aineistopohjaisella sisällönanalyysillä, jossa tutkimuksen empiirisiä tuloksia analysoitiin aiheen teoreettisen ymmärryksen kanssa vuorovaikutuksessa muistiinpanoihin. Sen lisäksi tein maahanmuuttajanaisten paikkakokemuksia teemoittelevan kartan.

Tutkimuksen paikkamaininnat keskittyivät alueille, joissa osallistujat viettivät eniten aikaa. Näitä ympäristöjä olivat Turun keskusta-alue ja Varissuo. Turvallisiksi koetut paikat vaihtelivat osallistujien keskuudessa, mutta kaikkein eniten mainintoja sai ”Varissuo”. Turvattomista paikoista eniten mainintoja sai Turun kauppatori. Maahanmuuttajanaisten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet Turussa muodostuivat monien eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Näitä tekijöitä olivat esimerkiksi aiemmat kokemukset ja muistot, ystävät ja tuntemattomat ihmiset sekä paikkojen saavutettavuus. Turvattomuuden käsitteen voidaan nähdä kietoutuvan erityyppisiin toimijuuden muotoihin. Maahanmuuttajanaiset olivat aktiivisia kaupunkitilan toimijoita. Heidän vuorovaikutuksensa tilassa oli tilan arkipäiväistämistä, oman identiteetin näkymistä ja tilan kokemista omilla ehdoilla.

Avainsanat: relatiivinen tila, paikan tuntu, toimijuus, maahanmuuttajanaiset, turvallisuus

Master's thesis

Subject: Geography

Author: Meiju Marttila

Title: The feelings of security and insecurity in the daily spaces of immigrant women in Turku

Supervisors: Lauri Hooli & Miriam Tedeschi

Number of pages: 52 pages + attachments 3 pages

Date: 03.04.2025

In this study, I study feelings of (in)security, secure and insecure places, and their effects on the everyday lives of immigrant women in Turku's urban environments. In the study, I highlight factors that affect feelings of security and insecurity, map places related to emotions and examine the agency of immigrant women. Feelings of security and insecurity and their changes are reactions to the everyday experiences we encounter. These everyday experiences and emotions shape people's daily reality. Immigrants may experience insecurity and rootlessness in a new country, as the sense of place and the identities of places are reshaped in everyday environments. Places carry cultural and social meanings, and they are perceived through past experiences and memories. Public spaces can be gendered and leave women's identities out. Opportunities for immigrant women to use space should also be studied more in Turku.

My research is based on qualitative research methods and an ethnographic approach, in which I combine participatory observation with semi-structured interviews. The material consists of interviews with immigrant women and employees of the association providing services to them, as well as an observation diary. The interviews and observation diary were analysed using data-based content analysis, in which the empirical results of the study were analysed in interaction with the theoretical understanding of the topic in the notes. In addition, I made a map on the theme of immigrant women's experiences of place.

Feelings of (in)security focused on the areas where the participants spent the most time. These environments were the Turku city centre area and Varissuo. The places that were considered secure varied among the participants, but Varissuo received the most mentions. Of the insecure places, the Turku Market Square received the most mentions. The feelings of safety and insecurity of immigrant women in Turku were formed by the combined effect of many different factors. These factors included, for example, previous experiences and memories, friends and other people, and the accessibility of places. The concept of insecurity can be seen as intertwined with different types of agencies. Immigrant women were active actors in the urban space. Their interaction in the space was making everyday spaces, expression of identity and experiencing the space on their own terms.

Key words: relative space, sense of place, actorship, immigrant women, security

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Tutkimuksen teoreettiset viitekehykset	7
2.1	Relationaalinen tila	7
2.1.1	Sukupuoli-identiteetti	9
2.1.2	Toimijuus	9
2.1.3	Julkinen tila	11
2.1.4	Turvan ja turvattomuuden tunteet	12
2.2	Paikkojen monet määreet	15
2.2.1	Paikan tuntu	15
2.2.2	Paikan identiteetti	17
3	Aineisto ja menetelmät	19
3.1	Tutkimuksen osallistujat ja heidän taustatiedot	19
3.2	Aineisto ja aineistonkeruumenetelmät	20
3.2.1	Osallistuva havainnointi	21
3.2.2	Haastattelut	21
3.2.3	Tutkimusetiikka ja luotettavuus	23
3.2.4	Tutkijan rooli	24
3.3	Analyysimenetelmä	25
4	Tulokset	31
4.1	Turvalliset ja turvattomat paikat	31
4.2	Turvan moninaiset tunteet	35
4.3	Maahanmuuttajanaisten toimijuus	38
5	Keskustelu	41
5.1	Turvattomuuden ja turvan tunteet paikoissa ja tilassa	41
5.2	Toimijuus eli identiteetti ja vuorovaikutus	45
6	Johtopäätökset	47
	Kiitokset	48
	Lähteet	49
	Liitteet	53

1 Johdanto

Turvan ja turvattomuuden tunteet sekä niiden muutokset ovat rationaalisia vastauksia jokapäiväisiin kokemuksiimme, joita kohtaamme elämämme aikana sekä yksityisissä että julkisissa tiloissa (Whitzman 2007). Juuri näistä arkisista kokemuksista ja tunteista muodostuvat ihmisten jokapäiväiset todellisuudet. Turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet päivittäisissä toiminnoissa, kuten kaupassa käynnin tai julkisen liikenteen käytön yhteydessä, voivat joko mahdollistaa tai rajoittaa henkilön osallisuutta yhteiskunnassa. Tiettyjen kulttuuristen ja sukupuolittuneiden odotusten vuoksi maahanmuuttajanaisten turvan ja turvattomuuden tunteet voivat olla monimutkaisempia kuin kantaväestöön kuuluvilla naisilla (Shalit 2019). Identiteettien intersektionaalisuuden, esimerkiksi sukupuolen, kulttuurisen ja sosiaalisen taustan, vaikutusta turvan ja turvattomuuden kokemuksiin julkisissa tiloissa on siten tärkeää tutkia lisää myös suomalaisessa kontekstissa. Relationaalisen tilan, paikan tunnun sekä paikan identiteetin käsitteiden kautta voimme löytää näkökulmia maahanmuuttajanaisten asemaan ja tilaan liittyvien haasteiden ymmärtämiseen. Samalla ne osoittavat seikkoja meitä ympäröivien yhteiskuntien kompleksisuudesta.

Julkiset tilat eivät aina edistä tasa-arvoa. Aiemmat tutkimukset ovat näyttäneet, että julkiset tilat voivat olla sukupuolittuneita ja eriarvoisia (esim. Siwach 2020). Ne voivat tukea valtarakenteita, jotka syrjivät yksilöjä ja vaikuttavat heidän tilankäyttönsä (Lidén & Olofsson 2020). Relationaalisen tilan käsitteellä pyrin avaamaan näkökulmia maahanmuuttajanaisten tilakokemuksiin korostaen sitä, että tila ei ole staattinen vaan suhteellinen ja vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan, kulttuurin ja sosiaalisten rakenteiden kanssa (Jones 2009). Tällainen tarkastelu auttaa ymmärtämään, miten maahanmuuttajanaisten tilakokemukset muotoutuvat suhteessa heidän omaan toimijuuteensa sekä tilan muihin toimijoihin. Arjen tilallisuus voi siten paljastaa rakenteita, jotka eivät näy tilastoissa tai virallisissa raporteissa.

Paikan identiteetti ja paikan tuntu ovat keskeisiä käsitteitä, kun tarkastellaan maahanmuuttajanaisten kokemuksia paikoissa. Nämä käsitteet kertovat siitä, miten hahmottamme ja olemme sitoutuneita meitä ympäröiviin paikkoihin sekä miten identiteettimme kietoutuu sekä vaikuttaa näiden kanssa. Paikan tuntu kehittyy ajan myötä päivittäisten henkilökohtaisten kokemustemme kautta (Chai 2021). Useat tekijät voivat muokata maahanmuuttajien kokemuksia paikoista. Näitä voivat olla esimerkiksi paikkojen rakenteet (esim. Siwach 2020) ja/tai maahanmuuttajien oma identiteetti (esim. Shalit 2019).

Nämä kokemukset paikoista ja paikkoihin kuulumisen tunteet voivat vaikuttaa esimerkiksi maahanmuuttajien hyvinvointiin (Chai 2021) sekä uuteen ympäristöön kotoutumiseen (Shamai 2018). Kun tiedämme, mitkä paikat tuottavat turvaa tai turvattomuutta, voimme kehittää konkreettisia toimenpiteitä kaupunkiympäristön kehittämiseksi.

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda maahanmuuttajanaisten oma ääni esiin korostaen heidän omaa toimijuuttaan, joka säilyttää heidän kokemustensa monimuotoisuuden. Se mahdollistaa uuden tiedon tuottamisen heidän turvan sekä turvattomuuden kokemuksista. Keskittyminen pelkästään turvattomuuden tunteeseen yksipuolistaa kuvaa maahanmuuttajanaisten tilan kokemuksista, sillä he eivät ole vain passiivisia tilan objekteja, vaan aktiivisia tilan määrittelijöitä.

Tavoitteiden saavuttamiseksi tutkielmassa vastaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Missä paikoissa maahanmuuttajanaiset kokevat turvaa ja turvattomuutta Turun kaupunkiympäristössä?
2. Mitkä tekijät luovat turvan ja turvattomuuden tunteita maahanmuuttajanaisten jokapäiväisessä elämässä Turun kaupunkiympäristössä?
3. Miten maahanmuuttajanaisten toimijuus näkyy heidän jokapäiväisissä toiminnoissaan Turun kaupunkiympäristössä?

2 Tutkimuksen teoreettiset viitekehykset

2.1 Relationaalinen tila

Maantieteellisestä perinteestä löytyy kolme eri tiläkäsitystä: absoluuttinen, relatiivinen eli suhteellinen ja relationaalinen eli vuorovaikutteinen tila (Jones 2009). Absoluuttisella tilalla tarkoitetaan tilaa, joka on olemassa riippumatta muista objekteista tai suhteista. Näkökulma tarkastelee tilaa erillisenä, tyhjänä ja itsenäisenä säiliönä, joka on mitattavissa eri määrein esimerkiksi koordinaatein. Absoluuttinen tiläkäsitys ei käsitä tilassa olevia suhteellisuuksia tai vuorovaikutusta vaan esittää sen analyyttisenä määreenä: tila on absoluuttisten etäisyyksien summa (Jones 2009). Sen sijaan relationaalinen tila, missä kokemukset ja havainnot tiivistyvät ja ovat aistittavina vuorovaikutteisessa tilassa, on tämän tutkimuksen keskiössä.

Relationaalinen tila muodostuu erilaisten toimijoiden välisistä vuorovaikutussuhteista (Fu 2022). Suhteet eli verkostot ovat toimijoiden, tilan sekä ajan muutoksia. Tilaa tarkastellaan sen fyysinen katseella havaittava ilmenemismuodon ylitse: se on upotettu yhteiskunnan rakenteisiin ja niiden jatkuvaan uusintamiseen (Fu 2022). Relationaalinen tila siis sijaitsee sosiaalisten suhteiden, objektien ja toimijoiden välillä. Näin ollen tilaa kuvataan fyysisen ja ei-fyysisten elementtien verkostoksi, mikä syntyy ihmisten vuorovaikutuksesta ja tiivistää yksilöiden kokemaa. Koska nämä verkostot ovat muuttuvia, relationaalinen tila on myös dynaaminen ja välillä epävakaa voima, joka voi muuttaa itsessään olevia vuorovaikutussuhteita (Hooli 2016). Kun maantieteellinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ihmisen ja ympäristön välisiä suhteita, relationaalinen tila on yksi keskeisistä käsitteistä.

Yongxuan Fu (2022) nimittää relationaalista tilaa vuorovaikutuksen koordinaateiksi. Relationaalisuuden muodostaa sekä ihmisen vuorovaikutus suhteessa sekä ympäröivään tilaan että toisiin toimijoihin. Se perustuu ajatukseen, että myöskään paikat ja toimijat eivät ole erillisiä tai itsenäisiä, vaan ne saavat merkityksensä vuorovaikutuksesta (Fu 2022). Relationaalisen tilan tutkimus pyrkii ymmärtämään, miten ihmisten toiminta ja vuorovaikutus muokkaavat tilaa sekä miten tila vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen. Esimerkiksi se, miten rakennamme kaupunkiympäristöjä vaikuttaa myös siihen, miten havainnoimme tilaa ja mitä kokemuksia siinä luomme. Nämä koetut todellisuudet ovat riippuvaisia siitä etäisyydestä, josta ihmiset tarkkailevat, ymmärtävät ja kokevat oman tilallisuutensa (Jones 2009).

Tilallisen rajan, vuorovaikutusverkoston, ylittäminen voi tarkoittaa altistumista epämukaville tilanteille. Feministisessä maantieteellisessä tutkimuksessa on ollut keskeistä tarkastella eroja vastakkainasettelujen, kuten sukupuolten välisten tilallisten mahdollisuuksien, kautta (esim. Schwanen ym. 2008). Vaikka vastakkainasettelu voi olla karkeaa, sukupuolittuneen tilan tutkimuksessa kokemuksien nähdään olevan riippuvaisia identiteeteistä. Feministisen maantieteen tutkimuksessa on ollut pitkään näkyvä keskustelu sukupuolittuneeseen tilakäsitykseen. Keskustelu on korostanut turvan ja turvattomuuden tunteiden sosiaalista ja poliittista luonnetta sekä niiden upottautumista tilan valtasuhteisiin (Whitzman 2007). Tunteiden nähdään siten olevan riippumattomia ja itsenäisiä ajallisessa jatkumossa. Käsitys haastaa perinnettä, jossa tilan eriarvoisuuden voidaan käsittää alun perin syntyneen sukupuolten välisen suhteen tuotteena; kaupunkien relationaaliset rakenteet ovat rakennettu miehille ja miesten toimesta (Whitzman 2007).

Kuten todettu, tutkimusperinteessä on aiemmin keskitytty esimerkiksi sukupuolittuneeseen turvattomuuden tunteeseen ja sen aiheuttamiin seurauksiin kuten tilallisten valtasuhteiden vääristymiseen (Listerborn 2013). Tunteiden synty voi olla osa myös keskustelua, jossa tilaa omaksutaan omalle sukupuolelle normina pidetyllä tavalla. Tätä tukee havainto Avendañon & Gomezin tutkimuksessa vuodelta 2022, jossa naiset ilmaisivat kokevansa suurempaa pelkoa julkisessa tilassa kuin miehet, vaikka naisten altistuminen esimerkiksi rikollisuudelle julkisilla paikoilla on vähäisempää kuin miehillä. Sillä ihmiset ymmärtävät itsensä suhteessa toisiin esimerkiksi luomalla rajoja minuuden ja toiseuden välille, oman identiteetin kokemukset ovat esimerkkejä relationaalisen tilan verkostojen havainnoimiseksi. Toisaalta julkisen tilan käyttäminen osana päivittäisiä toimintoja voi hälventää siihen liittyviä omaksuttuja normeja (Sandberg & Coe 2020). Tarkoittaen, että tilan hallintaa voidaan kasvattaa käyttämällä sitä – tehdä itsensä näkyväksi toimijana. Esimerkiksi Sandberg ja Coe (2020) havainnoivat tätä prosessia ”Taking back the Swedish Night”- liikkeen kautta, jota tutkijat havainnoivat tilalliseksi strategiaksi. Liikkeessä naiset ottavat kaupunkitilaa uudestaan omakseen nostamalla esiin tilan epätasa-arvoiset valtasuhteet ja pelon tunteet (Sandberg & Coe 2020). He toivat nämä suhteet näkyviksi tilan uudelleen määrittelyllä.

2.1.1 Sukupuoli-identiteetti

Identiteetit muodostuvat ja ovat vuorovaikutuksessa meitä ympäröivien tilojen kanssa.

Sukupuoli-identiteetti (*gender identity*) on tilallisesti rakentuva ilmiö, joka vaikuttaa siihen, miten naiset liikkuvat, kokevat ja käyttävät tilaa (Coddington 2015). Sukupuoli-identiteetin ei katsota niinkään olevan vain biologinen tai yksilöllinen ominaisuus, vaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakennettu (Siwach 2020). Feministinen maantiede tarkastelee, miten eri identiteetin tunnistaavat henkilöt kokevat julkiset ja yksityiset tilat eri tavoin. Esimerkiksi Condonin ym. (2007) tutkimuksessa naiset kokivat, että heidän läsnäolonsa on vähemmän oikeutettua ja sallittua toisissa paikoissa kuin toisissa, heidän identiteettinsä vuoksi.

Identiteetin huomioimisessa korostankin sitä, että tila ei ole koskaan neutraali. Paikoilla ja tiloilla on sukupuolittuneita merkityksiä, joiden taustalla ovat vakiintuneet käsitykset siitä, mitä piirteitä eri sukupuoliin kuuluu (Siwach 2020). Esimerkiksi kaupungin infrastruktuuri, turvallisuus ja saavutettavuus voivat vaikuttaa siihen, kuinka vapaasti eri sukupuoli-identiteettejä omaavat ihmiset voivat liikkua ja olla tilassa. Sukupuoli-identiteetti voidaan siten ymmärtää osaksi laajempaa intersektionaalisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kehystä (Coddington 2015).

Viimeaikaiset tutkimukset jatkavat keskustelua sukupuolen asemasta feministisessä tutkimuksessa. Coddington (2015) nostaa esiin artikkelissaan, että keskustelut sukupuolen merkityksestä, siitä kuka ja kenestä tietoa tuotetaan, kertovat kuinka sukupuolen huomioiminen on enemmän kuin merkityksellistä - se on välttämätöntä. Vaikka tilassa olevien käsitysten merkitystä sukupuoliroolien ja normien kannattelijana ei pidä väheksyä (Chai 2021), yksilöt eivät välttämättä jaa näitä samoja merkityksiä. Yksilöt toteuttavat sukupuoltaan jokapäiväisessä elämässään omalla tavalla ja tyyllillä. Sen lisäksi on hyvä nostaa esiin, ettei sukupuoli ole ainoa tekijä, jolla yksilö voi määritellä omaa identiteettiään. Esimerkiksi tutkimukseen osallistuvilla naisilla keskeisempiä tekijöitä voivat olla uskonto, etninen tausta tai koulutus. Tämän takia intersektionaalinen näkökulma on tärkeä.

2.1.2 Toimijuus

Aiemmissa kappaleissa keskustelin relationaalisesta tilakäsityksestä ja sukupuoli-identiteetin vaikutuksesta tilallisuuteen. Kaikki relationaalisen tilan verkostot ja vuorovaikutussuhteet muodostavat kuitenkin toimijat, jotka tuottavat ja muuttavat tilaa toimijuudellaan (Dixon & Jones III 2006). Toimijalla viitataan yksilöön korostaen hänen olemistansa eli tilan kokemista

suhteessa itseen. Yksilö tekee tilassa alituisesti yhteyksiä oman sijaintinsa sekä tilaan liittyvien identiteettien välille (Simpson 2017), esimerkiksi sukupuoli-identiteettien välille. Toimijuus voidaan käsittää siten myös tunteena itsestä tai minuudesta. Toimijuuden tarkastelussa huomataankin, että toimijuutta ei anneta vaan se kehittyy toimimisesta. Esimerkiksi voimme huomata tuntevamme, ajattelevamme tai toimivamme eri tavoin sen mukaan, keiden kanssa olemme, missä olemme ja mitkä omat tilalliset rutiinimme ja rajoitteemme ovat (Dyck & Kearns 2006). Jo 25 vuotta sitten julkaistussa Koskelan ja Painin tutkimuksessa (2000), havaittiin, että naiset huomasivat pelon suhteellisuuden kuvatessaan omia kokemuksiaan kuten fyysisen liikkumisen eroja ulkomaisissa ja kotimaisissa ympäristöissä. Toimijuus voi tulla siis esiin tilanteessa, jossa esimerkiksi aiemman kotimaan ja uuden kotimaan elinympäristöjen mahdollisuuksia toimia verrataan. Nämä merkitykset eri tilallisissa ulottuvuuksissa ovat osa jokapäiväisiä rakenteita, jotka kertovat elinympäristöstämme.

Relationaalisen tilan toimijat muodostavat toimijaverkoston, kuten ANT:ssa (*action network theory*), mikä on toimijuuteen liittyvä teoreettinen näkökulma (Latour 2005; Hooli 2016). Toimijaverkosto sijaitsee inhimillisten ja ei-inhimillisten toimijoiden välillä. Se haastaa itsessään toimijan ja tilan välistä suhdetta – sitä, miten toimija voi vaikuttaa tilan tuottamiseen. Toimijuus on ajallinen prosessi, joka ilmentymien kautta muokkaa sosiaalisia tiloja ja niiden merkityksiä. Toimijaverkostoteoria pyrkii kehittämään käsitystä toimijuudesta, joka on jatkuvaa tilan ja toimijuuden muutosta (Sharif 2023). Tässä kehyksessä tilan ja toimijan suhde ei rajoitu vain sosiaalisiin verkostoihin ja rakenteisiin vaan myös fyysiseen tilan käyttöön sekä toimijan sijoittumiseen tilaan nähden. Tätä voi olla esimerkiksi maahanmuuttajanaisten arkipäiväinen tilan ja siinä sijaitsevien paikkojen saavutettavuus. Paikat, maisemat ja alueet voidaan nähdä tilallisina kategorioina, joihin toimijat luovat kokemuksia, arvoja ja uskomuksia eli yhteyksiä toiminnallaan (Entrikin & Tepple 2006). Tila koostuu siis monimutkaisesta riippuvuuksien, suhteiden ja kommunikaation verkostosta fyysisten ja sosiaalisten elementtien välillä (Hooli 2016).

Relationaalisen tilan ja toimijuuden tarkastelussa on tärkeää tunnistaa, että yksilöiden toimintamahdollisuudet ja valinnat eivät ole täysin vapaita. Valinnat muotoutuvat ja rajoittuvat sosiaalisten ja kulttuuristen normien kautta (Siwach 2020). Yksilön roolia sekä hänen toimintamahdollisuuksiaan relationaalisen tilassa on siten syytä huomioida kriittisesti. Vastuun sysäys yksilöllisten toimijoiden, kuten maahanmuuttajanaisten, kokemuksille voi

aiheuttaa aiheetonta kuormitusta osallistujille sekä vähentää huomiota sosiaalisista rakenteista (esim. Chai 2021), jotka rajoittavat yksilön toimintamahdollisuuksia. Tämä voi johtaa siihen, että sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät, kuten sukupuoli ja etnisyys, voivat jäädä huomiotta tutkimuksessa. Yksilön vastuun korostaminen voi myös tahattomasti osallistua siihen, että yksilöiden katsotaan olevan vastuussa mahdollisuuksistaan ilman, että tarkasteltaisiin niiden synnyn rakenteellisia syitä. Tämä voi vääristää esimerkiksi sitä, miksi tietyt ihmiset ovat alttiimpia tiettyihin riskeihin tai liikkumisen esteisiin (esim. Lidén & Olofsson 2020, Shalit 2019). Toisin sanoen, yksilön vastuun korostaminen voi peittää häntä ympäröivän tilan vuorovaikutuksen. Esimerkiksi Simpson (2017) nostaa keskustelussa esiin, että olisi aiheellisempaa puhua "toimijuudesta" kuin yksittäisistä "toimijoista". Tätä toimijuutta voidaan vahvistaa tutkimuksessa esimerkiksi antamalla toimijuutta yksilöille ja heidän kokemuksillensa, kuten tässä tutkimuksessa tehdään.

Liiallisen yhteisön ja rakenteiden korostamista on osaltaan myös syytä haastaa. Jos yksilö eli toimija on sulautettu liiaksi vuorovaikutusverkostoon, hänellä ei jää itsensä muista määrittelevää tai erottavaa ominaisuutta (Blackman ym. 2008). Tarkoittaen, että yksittäisen toimijan rooli ja merkitys vähenee, jos tarkastellaan vain taustalla olevia rakenteita. Täytyy muistaa, että toimijuus voi olla myös tilasta irrottautumista. Tällaisia resistenssin muotoja voi tuottaa esimerkiksi tilassa olevat valtasuhteet, joita yksilö vastustaa (Blackman ym. 2008). Tällöin toimijuus voi olla näkymätöntä vastarintaa. Nämä seikat huomioon ottaen, tila on ymmärrettävä monikerroksisena verkostona. Yksilöiden arkipäiväisen tilan tarkastelu on vain osa isompaa vuorovaikutussuhteiden dynamiikkaa. Yksilöllinen tarkastelu on kuitenkin sopiva tähän tutkimukseen, koska halutaan selvittää toimijoiden arkipäiväisiä tilan vuorovaikutusverkostoja ja yksilöiden toimintamahdollisuuksia niissä.

2.1.3 Julkinen tila

Julkista tilaa on vaikea käsitteellistää monesta syystä, ja monen mielestä kaikille avointa julkista tilaa ei ole edes olemassa tai tule olemaan (Nemeth 2009). Julkista tilaa onkin ehkä helpompi lähteä käsitteellistämään sitä kautta, miksi se ei ole oikeastaan ollenkaan julkinen. Julkiset tilat voidaan nähdä luonteeltaan yksityisinä, sillä ne sulkevat yksilöitä ja ryhmiä pois, esimerkiksi sukupuolen tai kulttuurin perusteella (esim. Siwach 2020). Julkisten tilojen sukupuolittuneisuudesta onkin keskusteltu jo pitkään. Esimerkiksi Chai (2021) nostaa tutkimuksessaan esiin, että julkiset tilat sulkevat maahanmuuttajataustaisia naisia ulos. Täten julkista tilaa sidotaan aktiivisesti erilaisiin yksityisen vallan ja identiteettien

vuorovaikutukseen. Toisaalta tilojen julkisuuden voidaan nähdä määritellyn niiden toimesta, jotka vastaavat siitä, kuka käyttää tilaa ja miten (Nemeth 2009). Esimerkkinä tästä on kauppapaikkojen päättäjät tai puistoissa liikkuvat poliisit. Määrittelyllä voidaan sulkea pois ryhmiä ja yksilöitä, jotka eivät vastaa paikkaan liitettyjä käsityksiä. Sillä nämä tilan hallintatavat vaihtelevat, julkisen tilan ”julkisuutta” rakennetaan jatkuvasti uudelleen.

Ylhäältä tulevan ja valmiiksi määritellyn ohella, julkista tilaa voidaan käyttää välineenä omien identiteettien rakentamiseen (Siwach 2020). Julkisen tilan rajapintoja voidaan tarkastella keskittymällä yksilöiden mahdollisuuteen toteuttaa itseään ja näkyä tilassa. Näkökulmassa keskiössä on, että kehot eivät ole ”yksittäisiä, suljettuja tai kiinteitä” vaan ”avoimia tulemaan vaikutetuiksi ja vaikuttamaan toisiin” (Blackman ym. 2008, 16). Näin ollen henkilöt voivat toimia julkisessa tilassa ja tuottaa sitä omaksi toimijuudellaan. Näkökulma tarjoaa käsitystä siitä, miten eri kehot ovat kykeneväisiä liikkumaan ja aistimaan tilaa, eli miten ne voivat toimia toimijoina. Tätä voidaan tarkastella keskittymällä esimerkiksi siihen, miten maahanmuuttajanaiset kokevat, käyttävät ja käsitteellistävät yksityisen ja julkisen rajapintoja.

Tässä tutkimuksessa julkinen tila käsitetään yksilön arkisena julkisena tilana. Tätä julkista tilaa yksilö määrittelee itse omilla toimillaan. Arkipäiväisenä julkisena tilana tarkoitan tilaa, jossa olemme kehoillamme arkipäiväisissä toiminnoissamme. Käytettäviä julkisia tiloja voivat olla esimerkiksi kaupunkien keskustojen julkiset tilat, kuten jalkakäytävät, puistot ja toriympäristöt. Huomioon otettavaa on kuitenkin se, että jokapäiväinen julkinen tila on jokaiselle erilainen sekä muuttuva – henkilökohtaiset julkiset tilat eivät siis näytä samalta. Arkinen julkinen tila voi myös haastaa yksityisen tilan rajapintaa, jos yksilöt luovat siihen henkilökohtaisia merkityksiään. Arkinen julkinen tila, voi olla yksilölle tai ryhmälle esimerkiksi yksityisesti omistettu kaupallinen tila. Eri yhteisöt voivat rakentaa yhteisiä tulkintoja ja toimintatapoja (Chai 2021), jotka voivat vaikuttaa siihen, miten tilat koetaan ja miten niitä käytetään.

2.1.4 Turvan ja turvattomuuden tunteet

Turvattomuuden tunne on ymmärretty käsitteenä, joka kattaa henkilön arvioinnin todennäköisyydestä kohdata uhka tai joutua uhriksi, sekä siihen liittyvän tunnereaktion ja suojautumiskäyttäytymisen (Avendaño & Gomez 2022). Turvattomuuden tunteen kokeminen sisältää sekä yksilöllisen että yhteiskunnallisen ulottuvuuden. Turvattomuuden tunne on

yksilön henkilökohtainen kokemus, arvio ympäristöstä, johon hän on sijoittunut, esimerkiksi perustuen tiettyihin kellon- ja vuodenaikoihin ja paikkoihin (esim. Koskela & Pain 2000). Turvattomuuden ja turvallisuuden tunteet ovat aina henkilökohtaisia reaktiota, jotka voivat vaikuttaa kaupunkitilan käyttöön ja kuuluvuuden tunteeseen. Tässä tutkimuksessa keskitytään yksilöiden itse koettuihin ja kerrottuihin turvan sekä turvattomuuden kokemuksiin.

Turvan ja turvattomuuden tunteet voivat olla osa yhteisössä jaettua kokemusta ympäristöstä. Täten tunteet eivät rajoitu vain yksilön kokemaan, vaan myös yleiseen käsitykseen sosiaalisesta ympäristöstä (Avendaño & Gomez 2022). Esimerkiksi tunteita voidaan vahvistaa tai vähentää jakamalla tietoa rikollisuuden esiintyvyydestä. Koskelan ja Painin (2000) tutkimuksessa muiden käyttäytyminen sekä ympäristön tapahtumat saivat osallistuneille naisille aikaan turvattomuuden tunteita. Naiset arvioivat ympäristön sosiaalisia verkostoja itseän – ei niinkään omia paikkaan liittyviä muistoja. Aiemmassa tutkimuksessa onkin havaittu (esim. Whitzman 2007), että sosiaalinen tila tarjoaa usein selityksen siihen, miksi jotkut fyysiset paikat ovat naisten mielestä turvattomia tai pelottavia. Toisaalta vaikka tilaa ei pidäkään tarkastella sosiaalisena tyhjiönä, on hyvä ottaa huomioon paikkojen fyysiset ominaisuudet sekä niiden yhteisvaikutukset. Esimerkiksi aiemmassa tutkimuksessa katuvalaistuksen huomattiin muuttavan tilan sosiaalista ja fyysistä luonnetta (Painter 1989, 1992; Koskela & Pain 2000).

Kokemukset pelosta ja turvattomuudesta täytyy käsittää sekä tilallisina että ajallisina. Nämä ulottuvuudet kietoutuvat yhteen. Esimerkiksi Sandbergin ja Coen (2020) tutkimuksessa keskustellaan naisten protestoinnista öisin vastauksena tilan epäsymmetrisille valtasuhteille pimeään aikaan. Turvattomuuden tai turvan tunteen ilmeneminen kaupunkiympäristöissä voi kertoa julkisen ja yksityisen tilan rajoista. Esimerkiksi Listerbornin tutkimuksessa (2013) naiset kohtasivat turvattomuutta paikoissa, jotka on käsitetty julkisessa diskurssissa turvallisiksi. Tämän vuoksi keskusteltu onkin siirtynyt pohtimaan sukupuolten erilaisia mahdollisuuksia käyttää tiloja sekä paikkoja (esim. Whitzman 2007). Tilan rajoitteet ja mahdollisuudet voivat vaikuttaa naisiin. Esimerkiksi saavuttamattomat tilat voivat johtaa arkielämän rytmiin muutokseen ja liikkumisen välttämiseen yksin (Avendaño & Gomez 2022).

Turvattomuuden ja pelon tunteet eivät ole kuitenkaan lineaarisia tai yksiselitteisiä. Tunteita on hyvin vaikeaa mitata, koska ne ovat henkilökohtaisia ja muuttuvia. Sen lisäksi sosiaaliset

tekijät, kuten etninen tausta, sosioekonominen asema tai koulutustaso, voivat vaikuttaa julkisen tilan kokemuksiin (Whitzman 2007). Sukupuolen ja etnisen taustan intersektionaalisuus sekä yksilöllisyyden huomioiminen ovat tämän takia tärkeä näkökulma maahanmuuttajanaisten turvattomuuden tunteiden ymmärtämisessä. Tällä lähestymistavalla korostan sitä, että maahanmuuttajanaisten kokemukset turvasta ja turvattomuudesta eivät ole pelkästään sukupuolen tai etnisen taustan vuoksi erillisiä. Näiden tekijöiden on osoitettu aiemmassa tutkimuksessa olevan tiiviisti kietoutuneita yhteen (esim. Listerborn 2013). Maahanmuuttajanaisten erilainen kulttuurinen tausta voi vaikuttaa esimerkiksi heidän mahdollisuuksiin toimia tilassa (Chai 2021). Sen lisäksi turvattomuuden tunteen on havaittu liittyvän vierauden tunteisiin (Listerborn 2013) – siihen, kuinka henkilö kokee oman identiteettinsä ja taustan sopivan tilaan.

Feministisen tilan tunteiden tutkimusta on kritisoitu siitä, että se ei ole tavoittanut monimutkaista ja dynaamista suhdetta, joita ihmisillä on sekä rakennettuihin ympäristöihin että heidän omiin tunteisiinsa. Esimerkiksi Whitzman (2007) näki tutkimuksen olevan täynnä vastakkainasetteluja: tekijät ja uhrit, miehet ja naiset, julkinen ja yksityinen. Tällaisiin tarkkoihin jakoihin keskittyminen ei huomioi tilan kokijoiden moninaisia taustoja ja niiden intersektionaalisuutta. Yksilöllisyyden huomioimisen lisäksi, tutkimuksessa korostan, että keskittyminen ainoastaan turvattomuuden kokemuksiin, ei ole millään tavoin tavoitteellista tälle tutkimukselle. Mikäli tutkimus rajoittaa itseään keskittymällä vain turvattomuuteen, se voi levittää eteenpäin sukupuolittuneita sekä syrjiviä rakenteita. Tällä tarkoitan, että turvallisuuden kokemusten poissulkeminen maahanmuuttajanaisten arkipäivissä, voi olla itsessään heille ehto siitä, että heidän täytyy tunkea turvattomuutta, heidän ei ole normaalia käyttää julkisia tiloja tai että naisten on tarkoitus pelätä julkisissa tiloissa. Vaikka tutkimus lähtee haastamaan julkisen tilan rakenteita, niistä ei täydy tehdä tutkimuksessa ennalta määriteltyjä. Maahanmuuttajanaiset eivät ole myöskään satunnaisia tilan toimijoita – joten tällaista kuvaa heistä ei pidä luoda. Maahanmuuttajanaiset tuottavat omalla toimijuudellaan aktiivisesti julkista tilaa. Heistä jokainen havainnoi ja määrittelee julkista tilaa yksilöllisesti omilla ehdoillaan jokapäiväisissä toimissaan. Tämä tutkimus haluaa nostaa esiin henkilökohtaiset havainnot ja määritelmät, jotka ovat yhtä yksilöllisiä kuin tutkimukseen osallistuneet naisetkin.

2.2 Paikkojen monet määreet

Paikat määritellään usein niiden maantieteellisen sijainnin, ympäristön tai fyysisen olemuksen kautta. Vaikka paikat sijaitsevat tai ovat sijoitettuja tähän fyysiseen ympäristöön, niiden todellisuutta voidaan tarkastella suuremmilla ja pienemmillä mittakaavoilla myös merkitysten kautta (Williams 2014). Ihmismaantieteen näkökulmasta ihmiset upottavat paikkoihin henkilökohtaisia merkityksiään, ajatuksiaan ja aistimuksiaan. Paikat sisältävät siten monien eri sosiaalisten kategorioiden ja henkilökohtaisten identiteettien merkityksiä sekä edustavat ja ylläpitävät identiteettejä eri ulottuvuuksissa (Hauge 2007; Williams 2014). Paikkoja on vaikea määritellä, koska tämä vuorovaikutus on ajallisesti muuttuvaa.

Paikan tutkijoita on kritisoitu aiemmin siitä, että he käyttävät paikan käsitettä ilman sen tarkkaa soveltuvuutta tutkittavaan kysymykseen (Williams 2014). Tämän on nähty edistävän käsitteellistä epäjohdonmukaisuutta paikan tutkimuksessa. Williams (2014) tuo esiin, että paikan tutkimus tarvitsee yhtenäisiin viitekehyksiin upotettuja tutkimuksia, joiden ei ole tarkoitus kaventaa paikan määritelmää vaan tunnistaa sen moninaisuus ja oman tutkimuksen asennoituminen. Kehys, jota tässä tutkimuksessa käytetään, on arkipäivän paikallisympäristön kokemukset sekä erilaiset todellisuudet, jota voidaan käyttää julkisten tilojen avoimuuden ja monikulttuuristen ympäristöjen kehittämiseen (esim. Zapata-Barrero & Hellgren 2023). Tämä painotus myös tässä tutkimuksessa vahvistaa yksilöllisten paikkakokemusten roolia oikeutettuna ja merkityksellisenä tietona.

2.2.1 Paikan tuntu

Paikan tunnulla (*sense of place*) tarkoitetaan siteen luomista paikkoihin ja tämän siteen kehittämistä päivittäisissä kokemuksissa (Chai 2021). Toisin sanoen paikan tuntu on osa omaa identiteettiämme, joka kehittyy ja muuttuu ajan myötä. Paikan tuntu rakentuu ihmisten kokemuksista, yhteydestä ja elämisestä suhteessa paikkoihin. Se voidaan nähdä merkityksenä, joka syntyy paikan fyysisistä ominaisuuksista, kuten rakennuksista ja kaduista, mutta koetaan yksilöllisten kulttuuristen, emotionaalisten ja kognitiivisten näkemyksien kautta (Lewicka 2008). Kuten myös identiteettimme, paikan tuntu on muuttuva eikä pysyvä. Muutettaessa uuteen maahan, uusia paikkoja selitetään entisten kulttuuristen, henkilökohtaisten ja sosiaalisten tilan havaintojen kautta (Chai 2021). Nämä havainnot ovat vuorovaikutuksessa kohtaamiemme uusien paikkojen kanssa. Esimerkiksi Whitzmanin (2007) tutkimuksessa

maahanmuuttajanaiset tekivät vertailua heidän aiempien kotimaiden sekä uuden asuinmaan kokemusten välillä.

Uuteen maahan muuttaminen on hetki, jolloin muuttajat tulevat tietoisemmiksi paikan tunnustaan sekä identiteetistään (Chai 2021). Maahanmuuttajien paikan tuntu on silloin haavoittuva ja muuttuva. Maahanmuuttaja, joka on joutunut jättämään kotimaansa pakolla, voi tuntea esimerkiksi kotimaansa kiintymyksen ja turvan tunteen vaarantuvan (Shalit 2019). Hän voi myös kokea epävarmuutta siitä, voiko hän muodostaa suhteita paikkoihin uudessa ympäristössä. Paikan luominen ja kuuluvuuden etsiminen alkaa uudessa ympäristössä vertailemalla aiempaa nykyiseen (Chai 2021). Eteen voi tulla sekä paikkoja, jotka muistuttavat epämieluisista muistoista, että paikkoja, jotka tuovat heille kodinomaisen tunteen. Käsiteltäessä paikan tuntua, on tärkeää ottaa huomioon myös heikko paikan tuntu. Se tapahtuu erityisesti tilanteissa, joissa ihmiset haluavat etäännyä paikasta ja siitä, mitä tämä paikka heille merkitsee esimerkiksi henkilökohtaisten muistojen, kokemusten ja tapahtumien vuoksi (Shamai 2018). Useimmat paikan tuntua käsittelevät tutkimukset perustuvat olettamukseen, että paikan tuntu on positiivinen, eivätkä tämän takia ole yrittäneet tutkia negatiivista paikan tuntua (Manzo 2003; Shamai 2018). Jos haluamme selittää monimutkaisia ja monisyisiä tunteita paikkoja kohtaan, meidän on opittava lisää ihmisten kokemuksista paikoissa. Tämä näkökulma on myös tämän tutkimuksen keskiössä, sillä suhteemme paikkoihin muokkautuu sekä positiivisten että negatiivisten kokemusten kautta.

Paikan tuntu on aina yksilöllinen kokemus. Se voi vaihdella henkilökohtaisista kokemuksista tietyssä paikassa yhteisön kokemiin ja kulttuihin kokemuksiin. Turvan ja turvattomuuden kokemukset vaikuttavat paikan tunnun kehittymiseen (Lidén & Olofsson 2020). Laajemmin myös kulttuurimme ja sukupuolemmme vaikuttavat vuorovaikutukseemme ja kokemuksiimme suhteessa paikkoihin. Esimerkiksi Lidén ja Olofsson (2020) tutkimus osoitti, että maahanmuuttajanaiset välttivät ympäristöjä, joissa he tunsivat olonsa epävarmaksi enemmän kuin muut tutkimuksen ryhmät. Tiettyjen kulttuuristen ja sukupuolittuneiden odotusten vuoksi maahanmuuttajataustaisten naisten turvan ja turvattomuuden tunne voi olla muita ryhmiä monimutkaisempi. Odotuksia voidaan vahvistaa yhteiskunnan rakenteissa ja asenteissa, mikä voi johtaa turvattomuuden tunteisiin erityisesti uudessa ja vieraassa ympäristössä (Shamai 2018).

Koska paikat kantavat monenlaisia tilallisia merkityksiä, ne saattavat joskus limittyä toisiinsa nähden. Esimerkiksi Sandbergin ja Coen tutkimuksessa (2020) naiset marssivat yhdessä yksityisissä ja julkisissa tiloissa ilmenevää naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja tilan valtasuhteita vastaan. Aiemmassa tutkimuksessa on myös esitetty, että ympäristön sosiaalisesti luodut merkitykset ovat tärkeämpiä kuin fyysinen ympäristö (Chai 2021), ja paikan ominaisuudet ovat keskeisimpiä paikkakokemusten rakentumiselle (esim. Koskela & Pain 2000). Stedman (2003) loi pohjaa tämän eron kaventamiselle käsittämällä fyysisen ympäristön itsessään edistävän paikan tuntua; paikallinen ympäristö asettaa rajat ja antaa muodon näille sosiaalisille rakenteille. Näkemys huomioi tällä tavoin sen, että tilassa voi olla useita paikkoja, heijastaen erilaisia sosiaalisia ja kulttuurisia kokemuksia. Esimerkiksi suomalaisessa kulttuurissa metsä voi olla hyvinvoinnin edistäjä, mutta toisessa kulttuurissa metsä voi olla tuntematon villi paikka. Fyysiset piirteet eivät täten tuota paikan tuntua suoraan, vaan vaikuttavat symbolisiin merkityksiin, jotka liittyvät henkilön omaan paikan arviointiin (Stedman 2003). Pro Gradu-tutkimukseni esittää, että paikkojen fyysiset ominaisuudet ovat merkityksellisiä, mutta nämä merkitykset annetaan relationaalisessa tilassa, missä henkilö toimii hänen resurssiensa, ominaisuuksien ja identiteetin mukaisesti.

2.2.2 Paikan identiteetti

Käsitteen ”paikan identiteetti” otti alun perin käyttöön Proshansky vuonna 1978. Proshansky (1978) määritteli paikan identiteetin ulottuvuudeksi, jonka määrittelee yksilön henkilökohtainen identiteetti suhteessa fyysiseen ympäristöön. Ihmisten paikan identiteetti ja paikan paikkaidentiteetti limittyvät, mutta eivät ole sama asia. Niitä on siis syytä tarkastella myös erikseen. Ihmisten paikan identiteetti käsitetään osaksi yksilöiden persoonallisuutta, joka liittyy paikkoihin, ja jotka ovat merkittäviä heidän identiteettinsä muodostumisessa (Peng ym. 2020). Vaikka paikan identiteetti heijastuu ihmisten tietoisuuteen, se juontaa juurensa esimerkiksi paikan fyysisistä ja symbolisista osista. Jos näissä osissa tapahtuu ulkoisia muutoksia, kuten luonnonkatastrofi, tai sisäisiä, kuten keskusta-alueen aluekehitys, vaikuttaa se paikan kokemukseen (Shamai 2018).

Jokainen maailmassa on kuulunut tai kuuluu johonkin paikkaan. Paikan identiteeteillä on fyysisisiä ja tilallisia komponentteja, jotka tekevät paikoista merkityksellisiä eri yksilöille ja ryhmille (Lewicka 2008). Kieli on yksi yleisimmistä piirteistä, jotka tekevät paikoista toisistaan erottuvia. Paikan identiteetin luominen voi olla vaikeaa maahanmuuttajalle kielen ja sen merkityksien takia. Esimerkiksi Listerbornin (2013) tutkimuksessa havaittiin, että

julkinen tila jätti ulkopuoliseksi ja ei-toivotuiksi naiset, jotka elivät marginaalisilla alueilla. Julkisessa tilassa kielen merkitykset tiivistyvät ja voivat toimia ryhmien poissulkijoina. Sen lisäksi on tärkeää ottaa huomioon se, että ihmiset eivät koe ja näe paikkoja samalla tavalla. Esimerkiksi aiemmassa tutkimuksessa on tuotu ilmi, että joidenkin paikkojen vaaralliset maineet vaikuttavat selvästi joihinkin naisiin suuremmin kuin toisiin (Valentine 1990; Koskela & Pain 2000). Paikkojen identiteetit havaitaan siis eri tavoin ja ne erotetaan erilaisilla elementeillä, kuten fyysisillä piirteillä, kulttuurillisilla ominaisuuksilla ja kokemuksellisilla siteillä jne. (Peng ym. 2020). Maahanmuuttajalle aiemman elinympäristön paikkaidentiteetit voivat heijastua hänen kokemukseensa uuden kotimaan paikoista.

Tavat, joilla paikkojen identiteettejä rakennetaan puheissa paljastaa osittain valtasuhteita niiden toimijoiden välisessä tilasuhteessa. Sen takia paikan identiteettejä tulisi myös ymmärtää dynaamisena prosessina. Paikan identiteettien muodostuminen on prosessi, jossa muokataan alueellisia rajoja, symboliikkaa ja instituutioita (Paasi 2003; Peng ym. 2020). Tässä prosessissa voidaan väistämättä luoda paikka, joka toimii vain valtaväestön merkitysten vahvistajana. Lisäksi paikan identiteetin käsitykset ja ymmärrys paikan paikkaidentiteetistä tulkitaan usein kertomuksina tai puheina (Peng ym. 2020), ja ne eivät ole välttämättä sosiaalisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti samanlaisia marginaalisten väestöryhmien ja kantaväestön välillä tai miesten ja naisten välillä. Esimerkiksi Koskela ja Pain (2000) tutkimuksessa esitettiin, että paikoissa pelätään rakenteen sijasta niiden tiettyä mainetta naisten keskuudessa. Kuullut puheet ja tarinat olivat keskeinen osa sitä, mitä alueita naisten kannatti vältellä.

Paikan identiteetin tutkimus on saanut kritiikkiä sen luonteesta olla huomioimatta keskinäisiä vuorovaikutuksia. Esimerkiksi sen on sanottu laiminlyöneen paikkojen ja ihmisten identiteettien rakentumisen keskinäisiä suhteita (Kirkwood ym. 2013). Toisin sanoen, miten paikat rakentuvat myös tavalla, jossa ne luovat, ylläpitävät sekä kadottavat identiteettejä. Kirkwood ja kollegat (2013) tutkivat paikkaidentiteettiä analysoimalla diskursseja, jotka liittyvät turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten läsnäoloon. Turvapaikanhakijoiden identiteetti ja oikeus oleskella on sidoksissa paikkaan. Kirkwoodin ja kollegoiden (2013) pakolaistutkimus osoitti, miten tila ja siihen kuulumisen ovat sosiaalisesti säädeltyjä ulottuvuuksia ja miten paikan rakentuminen voi sekä muodostaa vahvoja kuulumisen identiteettejä että tehdä tiettyjä identiteettejä oikeuttamattomiksi.

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka menetelmissä hyödynnettiin etnografista lähestymistapaa yhdistäen osallistuvaa havainnointia ja puolistrukturoituja haastatteluja. Etnografisessa tutkimuksessa tutkija havainnoi esimerkiksi ihmisten käyttäytymistä, kulttuuria ja sosiaalisia käytäntöjä, asettuen heidän arkiseen ympäristöönsä (Bucerius 2013). Puolistrukturoidut haastattelut tarjoavat peilin, jonka avulla voimme ymmärtää paremmin paitsi sitä, mitä sanotaan, myös sitä, mitä ei sanota vastauksena muotoiltuihin ja rajoitettuihin kyselyihin (esim. Condon ym. 2007). Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää syvällisesti tutkittavaa ilmiötä ja antaa ääni naisten henkilökohtaisille kokemuksille.

Tutkimuksen pääkohderyhmäksi rajattiin maahanmuuttajanaiset, jotka ovat asuneet Suomessa vähintään vuoden sekä maahanmuuttajanaisten kanssa työskentelevän yhdistyksen henkilökunta. Aineistonkeruu tapahtui turkulaisessa yhdistyksessä, joka tarjoaa maahanmuuttajille kuntouttavaa työ-, harraste- ja tukitoimintaa. Yhteydenotto yhdistykseen tapahtui kesällä 2024, jonka jälkeen yhteyshenkilön kanssa keskusteltiin ennen tutkimusjakson alkua, ja sovittiin yhteisistä tavoitteista kuten tutkimuksen aikataulusta ja osallistumisesta ohjaavaan toimintaan.

Tutkimuksen aineisto kerättiin noin kahden kuukauden ajanjaksolta 22.10-18.12.2024. Tutkija vieraili yhdistyksen tiloissa kaksi päivää viikossa. Tutkimusta mainostettiin yhdistyksen tiloissa, sosiaalisessa mediassa sekä pikaviestimissä. Yhdistyksen työntekijöitä ja muita toimintaan osallistuneita henkilöitä kannustettiin kysymään myös lähipiiriltään tutkimuksesta kiinnostuneita henkilöitä.

3.1 Tutkimuksen osallistujat ja heidän taustatiedot

Tutkimukseen osallistuneet kahdeksan naista edustivat monipuolisesti eri kotimaita. Kaksi osallistujaa oli kotoisin Bangladeshista ja muut osallistujat olivat kotoisin Irakista, Venäjältä, Azerbaidzhanista, Brasiliasta, Intiasta ja Sri Lankasta. Tutkimukseen osallistui naisia erilaisista kulttuurisista taustoista, joissa on erilaisia perinteitä, käytänteitä ja normeja. Yhtä lukuun ottamatta kaikki, seitsemän, naista olivat asuneet Suomessa yli vuoden verran. Yhden tutkimukseen osallistuneen naisen Suomessa asumisen kestoa ei tiedetä. Osallistujien Suomessa asumisen kesto vaihteli 1,5–30 vuoden välillä. Joukossa oli siis sekä suhteellisen uusia muuttajia että naisia, jotka olivat asuneet Suomessa pidemmän ajan. Keskimääräinen

asumisen kesto oli 14 vuotta. Tarkasteltaessa asumisaikaa havaittiin, että puolet naisista (4) oli asunut Suomessa yli 10 vuotta. Toisaalta kolme naisista on asunut Suomessa alle 10 vuotta. Asumisaika voi vaikuttaa esimerkiksi heidän suhtautumiseensa kaupunkitilaan, sillä pidempi aika voi mahdollistaa syvemmän suhteen ja tuttuuden ympäristön kanssa. Kaikki osallistujat asuivat tutkimuksen aikana Turussa. Suurin osa (5) heistä asui Varissuolla, ja kaksi Turun keskusta-alueella. Yhden naisen asuinpaikka ei ole tiedossa.

Osallistujien ikä vaihteli noin 30–60 vuoden välillä. Tarkkoja ikätietoja ei käsitellä tutkimuksessa osallistujien määrän ja tunnistettavuuden takia. Ikäjakauman tarkastelu osoitti, että suurin osa (5 naista) sijoittui ikäryhmään 35–50-vuotta. Yksi nainen oli tätä vanhempi ja yksi nuorempi. Yhden naisen ikä ei ole tiedossa. Osallistujien keskimääräinen ikä oli 43 vuotta, mikä antaa yleiskuvan siitä, millaiseen ikäryhmään suurin osa vastaajista kuuluu.

Tutkimukseen osallistuneet kolme työntekijää olivat iältään noin 20–60-vuotiaita. Myöskään työntekijöiden tarkkaa ikää ei käytetä. Heistä kaksi oli syntynyt Suomessa ja yksi Bangladeshissa. Työsuhteen kesto vaihteli osallistujien välillä 1–5 vuotta. Työntekijöiden yhteenlasketut työvuodet olivat 8 vuotta. Keskimäärin he olivat haastattelujen aikana olleet yhdistyksessä töissä noin 3 vuotta. Jokainen heistä oli tehnyt vapaaehtoistyötä 1–27 vuotta ennen virallisen yhdistyksen perustamista ja työsuhdetta. Tutkimukseen osallistuneista työntekijöistä kaksi oli naisia ja yksi mies. Työntekijöiden roolit vaihtelivat yhdistyksessä. Tunnistettavuuden ja arkaluontoisuuden takia työntekijöiden rooleja tai muita taustatietoja ei mainita tutkimuksessa.

3.2 Aineisto ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusaineisto koostuu haastattelumateriaalista sekä havaintopäiväkirjasta, jotka ovat kerätty ajalta 22.10.-18.12.2024. Haastattelut sisältävät kolme työntekijöille suunnattua haastattelua, jotka kestävät yhteensä noin yhden tunnin, ja kahdeksan maahanmuuttajanaيسille suunnattua haastattelua, jotka kestivät yhteensä noin 3,5 tuntia. Maahanmuuttajanaيسille suunnattujen haastattelujen keston keskiarvo oli 25 minuuttia ja työntekijöiden haastattelujen 27 minuuttia. Kaksi maahanmuuttajanaيسen haastattelua nauhoitettiin Turun Yliopiston nahurilla. Muut haastattelut toteutettiin kirjallisesti ja niiden muistiinpanot kirjoitettiin puhtaaksi sähköiseen muotoon. Tutkimuksessa pidettiin lisäksi kirjallista havaintopäiväkirjaa, joka sisältää havaintoja yhteensä viisi A4-sivua. Havainnot kattavat yhteensä 11 päivää. Kaikki dokumentit siirrettiin käsittelyn lopuksi tutkijan omaan verkkokansioon suojatulle verkkolevyille.

3.2.1 Osallistuva havainnointi

Havainnointi tapahtui pääasiallisesti yhdistyksen tiloissa, ja sen lisäksi yhdeltä harrastekerhon kaupunkiretkeltä. Havainnointi toteutettiin osallistuvan havainnoinnin menetelmällä, jossa tutkija osallistuu yhdistyksen päivittäiseen toimintaan tehden samalla muistiinpanoja tapahtumista, eleistä, ilmeistä ja vuorovaikutuksista yhteisön sisällä. On tärkeää tiedostaa, että voi kestää kauan, ennen kuin naiset tuntevat olonsa tarpeeksi luottavaksi ilmaistaakseen henkilökohtaisia tunteitaan ja kokemuksiaan. Sen takia läsnäolo ja tutkijan oma suhtautuminen olivat avainasemassa. Havainnoinnilla ja aktiivisella osallistumisella toimintaan luotiin tuttavuutta, luottamusta ja yhteistä pohjaa ennen mahdollisia haastatteluja.

Arkipäiväisiä tilanteita, joissa tutkija oli mukana tekemässä havainnointia, olivat yhteiset kerhot, päivätoiminta sekä opetustilanteet. Havainnoinnin kohteena olivat erityisesti yhdistyksen arjen käytännöt, vuorovaikutustilanteet sekä maahanmuuttajien ja työntekijöiden kohtaamiset. Sen lisäksi havaintoja tehtiin tilanteista, joissa turvan ja turvattomuuden teemoista keskusteltiin. Havainnot kirjattiin suomeksi fyysiseen kenttäpäiväkirjaan, jossa eroteltiin suorat havainnot ja tutkijan omat tulkinnat tilanteista. Havaintopäiväkirja sisältää myös kaksi kuvaa, joissa esiintyviltä henkilöiltä pyydettiin erillinen lupa tallentaa ne.

3.2.2 Haastattelut

Tutkimuksessa toinen tapa kerätä aineistoa olivat puolistrukturoidut haastattelut. Yhdistyksen tiloissa sijaitsi haastatteluja varten varattu eristetty huone, jonka oven sai tarvittaessa lukkoon. Haastatteluja tehtiin myös eräässä Turun keskustassa sijaitsevassa kahvilassa ja eräässä korkeakoulun tilassa, jotka olivat osallistujien toivomia paikkoja. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina, mikä mahdollisti joustavan mutta järjestelmällisen tiedonkeruun. Haastattelut järjestettiin kahdelle eri ryhmälle: maahanmuuttajanaيسille sekä heidän kanssaan työskenteleville yhdistyksen työntekijöille. Haastatteluun ei lähetetty erillisiä kutsuja vaan yhteydenotot tapahtuivat kasvotusten ja mainostamalla tutkimusta eräässä sosiaalisen median ryhmässä.

Tutkija oli yhdistyksen tiloissa kahtena päivänä viikossa, joista toisena päivänä oli mahdollisuus järjestää haastatteluja. Havainnointipäivinä osallistujien halukkuutta osallistua tutkimukseen heräteltiin kertomalla tutkimuksen aiheesta ja tavoitteista. Tutkimuksesta ja sen luonteesta tehtiin Canva -piirto-ohjelmalla mainos, jota yhdistyksen työntekijät levittivät

yhteisön pikaviestimissä ja sosiaalisen median ryhmissä. Sen lisäksi paperille tulostettuja mainoksia levitettiin yhdistyksen tiloihin.

Haastattelurunko maahanmuuttajanaيسille (Liite 1) ja työntekijöille (Liite 2) suunniteltiin etukäteen, mutta kysymysten järjestystä ja tarkkaa muotoilua voitiin muuttaa haastattelutilanteen etenemisen mukaan. Puolistrukturoidun haastattelun etuna oli se, että ne mahdollistivat joustavat haastattelut, jotka muotoutuivat osallistujan ehdoilla. Sen lisäksi haastattelutilanteissa voitiin kysyä jatkokysymyksiä osallistujien vastauksiin liittyen. Työntekijöiden haastattelut kestivät keskimäärin 27 minuuttia ja maahanmuuttajanaisten haastattelut 25 minuuttia.

Jos osallistuja ei halunnut tulla nauhoitetuksi, haastattelija kirjoitti muistiinpanoja. Haastattelukielinä olivat selkosuomi ja englanti. Haastattelun jälkeen osallistujalta kysyttiin, onko hänellä kysymyksiä tai kommentteja liittyen haastatteluun tai tutkimukseen, tai haluaako hän vielä lisätä jotain haastatteluun. Suurin osa haastatteluista toteutettiin kirjallisesti. Kaksi haastattelua nauhoitettiin osallistujan suostumuksella. Tärkeintä haastatteluissa oli luoda turvallinen ja avoin ilmapiiri osallistumiselle.

Haastattelut muodostuivat haastateltavan vastauksista ja niistä heräävistä jatkokysymyksistä, haastateltavan aikatauluista ja osallistujan mukavuusalueesta. Maahanmuuttajanaisten haastatteluissa käsiteltiin muun muassa seuraavia teemoja: henkilökohtainen tausta, julkisten tilojen käyttö, turvan ja turvattomuuden tunteet Turun kaupunkiympäristössä sekä tunteiden vaikutus kaupunkitilojen käyttöön. Työntekijöiden haastatteluissa käsiteltiin muun muassa seuraavia teemoja: kokemukset yhdistyksen palveluista, yhdistyksen rooli kotoutumisprosessissa sekä turvan ja turvattomuuden tunteiden näkyminen yhdistyksen toiminnoissa.

Haastattelut sekä yhdistyksen työntekijöiden että maahanmuuttajanaisten kanssa olivat tunnelmaltaan rentoja. Haastattelujen ohessa juteltiin usein myös tutkimuksen ulkopuolisia asioita, jos keskustelu ajautui siihen. Haastateltavista ei ollut huomattavissa varautuneisuutta. Haastattelut toteutettiin haastateltavien omien aikataulujen puitteissa sekä paikoissa, joissa haastateltavat itse halusivat. Yhdistyksen tiloissa oleva huone, jossa suurin osa haastatteluista tehtiin, oli rauhallinen ja valoisa. Haastattelujen järjestäminen muistiinpanoja tekemällä vaikutti positiivisesti naisten oloon haastattelutilanteesta. Naiset käyttivät haastatteluissa eleitä ja ilmeitä. Eleitä ja ilmeitä käytettiin eniten silloin, kun haastateltava kertoi kokemuksistaan paikoissa. Vastavuoroisilla eleillä, kuten nyökyttelyllä, osoitettiin

ymmärrystä sekä kysymyksiin että vastauksiin. Haastattelutilanteeseen sai tulla haastateltavan lapset, kuten yhdessä haastattelussa toteutui. Haastattelun sai myös keskeyttää, kuten kolmessa haastattelussa hetkellisesti tapahtui. Syitä keskeytyksiin olivat puhelinsoitot ja lapsen itku. Haastattelujen jälkeen haastateltavien kanssa vaihdettiin aina kiitokset sekä usein keskusteltiin muista asioista, kuten päivän suunnitelmasta. Keskustelu jälkikäteen vaikutti lisäävän rentoutta. Yhden haastattelun jälkeen, haastateltavana ollut nainen kertoi, että oli jännittänyt haastattelua. Syyksi hän mainitsi sen, että haastattelu oli hänen ensimmäinen. Keskustelun avulla, myös haastattelija sai välittömän palautteen haastattelun tunnusta. Haastatteluihin ei tullut haastattelujen jälkeen selvennyksiä tai lisäyksiä.

3.2.3 Tutkimusetiikka ja luotettavuus

Tutkimuksessa seurattiin Unipidin (2023) laatimia eettisiä käytänteitä globaalin etelän tutkimukseen. Nämä käytänteet sisältävät periaatteita ja arvoja, jotka on otettava huomioon globaaliin etelään liittyvässä tutkimuksessa. Näitä ovat esimerkiksi ”Shift from ‘knowledge transfer’ to ‘knowledge(s) in dialogue’ ” ja ”Counterbalance inherent inequalities” (Salas, K. B. & Avento, R. 2023, 11). Sen lisäksi tutkimuksessa noudatettiin EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja siihen liittyvien lakien ja muiden säädösten vaatimuksia, mikä on osa Turun Yliopiston tietosuojapolitiikkaa (Turun Yliopisto 2018).

Tutkimuksen toteuttamiselle haettiin suostumus kaikilta tutkimukseen osallistuneilta. Yhdistyksen kanssa tehtiin läheisessä yhteistyössä suullinen sopimus heidän tilojensa käytöstä haastattelua sekä havainnointia varten sekä kerrottiin tutkimuksen etenemisestä ajankohtaisesti. Osallistujille kerrottiin syvällisesti tutkimuksen tarkoituksesta, aineiston käsittelystä ja heidän oikeuksistaan sekä suullisesti että kirjallisesti. Havainnointia tai haastattelumateriaalia ei kerätty tilanteista, jossa vaihdettiin henkilökohtaista luottamuksellista tietoa.

Ennen haastattelun aloittamista osallistujille luettiin ”Haastatteluosuostumus” (Liite 3). Suostumus sisältää kohdat henkilön oikeuksista, haastattelun etenemisestä, tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta. Tiedosto kerrottiin selkosuomeksi tai englanniksi sekä tarvittaessa heidän omalla äidinkielellään käyttäen apuna kääntäjäsovellusta. Lopuksi haastatteluun osallistujalta kysyttiin suullinen suostumus osallistua haastatteluun hänelle luetuilla käytänteillä. Ennen haastattelun aloittamista osallistujilta kysyttiin myös lupaa nauhoittaa haastattelu. Jos osallistuja suostui nauhoitukseen, nauhoitus tehtiin Turun Yliopiston

äänityslaitteella. Haastateltavat saivat haastattelun aikana kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin tai päättää haastattelun, jos he eivät halunneet jatkaa.

Tutkimusaineisto anonymisoitiin huolellisesti prosessin aikana. Kaikki yksityiskohtaiset ja sensitiiviset tunnistetiedot, kuten nimet, tarkat iät ja tarkat tapahtumatiedot poistettiin tai muutettiin. Tutkimusaineiston käsittely dokumentoitiin tarkasti avoimuuden ja luotettavuuden lisäämiseksi. Tutkimuksen kaikkia aineistoja säilytetään Turun Yliopiston suojatulla verkkolevyllä. Aineistoa ei käsitelty muualla kuin Turun Yliopiston suojatussa verkossa. Kääntäjä- ja analyysiohjelmistojen käytössä huomioitiin se, että ne eivät käytä ja/tai tallenna käyttäjien tietoja tai tiedostoja omaan jatkokäyttöön ja/tai ulkoiseen levitykseen.

3.2.4 Tutkijan rooli

Tutkijan rooli ja sen reflektointi on olennainen osa laadullista tutkimusta, erityisesti silloin kun tutkijan tausta eroaa tutkittavien henkilöiden taustoista (Bucerius 2013). Tutkijan rooliin liittyy olennaisena osana myös tutkimuksen päätyminen. Olin läheisessä vuorovaikutuksessa yhdistyksen työntekijöiden ja maahanmuuttajanaisten kanssa kolmen kuukauden ajan, jonka aikana tutkijan roolini kehittyi ja muuttui, mutta myös loppui. Tässä osiossa pohdin roolini ja taustani vaikutuksia aineiston keruuseen, tulkintaan sekä tutkimuksen päättymiseen.

Tutkijan nuori ikä ja opiskelijastatus on voinut vaikuttaa haastateltavien suhtautumiseen ja luottamukseen. Tämä oli ensimmäinen laajempi itsenäinen tutkimukseni, jossa syvennyin monikulttuuriseen ympäristöön sekä havainnoijan että haastattelijan rooleissa. Voin omistaa kokemattomuudesta aiheutuvia ennakko-oletuksia ja tapoja, jotka olen omaksunut jostain muualta. Tutkimuksen edetessä huomasin, että tilanteet muuttuivat paremmiksi kaikille, kun löysin oman tyylini olla läsnä. Toisaalla opiskelija-asema ei tuo minulle niinkään asiantuntevaa olemusta, mikä on voinut luoda epävarmuutta osallistua tutkimukseen. Tässä tilanteessa väistämättä mietin, miten nämä käsitykset voivat vaikuttaa tutkimukseen henkilökohtaisesta aiheesta.

Tutkijan ja osallistujien erilainen kulttuurinen tausta voi aiheuttaa haasteita yhteisen ymmärryksen luomisessa, kuten Bucerius (2013) keskustelee tutkimuksessaan.

Haastatteluissa kiinnitin huomiota siihen, miten osallistujat ymmärtävät turvan ja turvattomuuden käsitteet sekä miten itse kohtaan kuuntelijan roolissa heidän kokemuksensa. Huomasin nopeasti, että käyttämäni käsitteet nimikkeillä ”turva” ja ”turvattomuus” ovat tuntemattomia tai omituisia osalle osallistujista, jolloin lähdin etsimään yhteistä ymmärrystä

kysymällä sekä keskustelemalla. Ilman erilaisten käsitysten sekä kulttuurin huomioimista haastattelutilanteet olisivat voineet toimia merkityksiä hukkaavina.

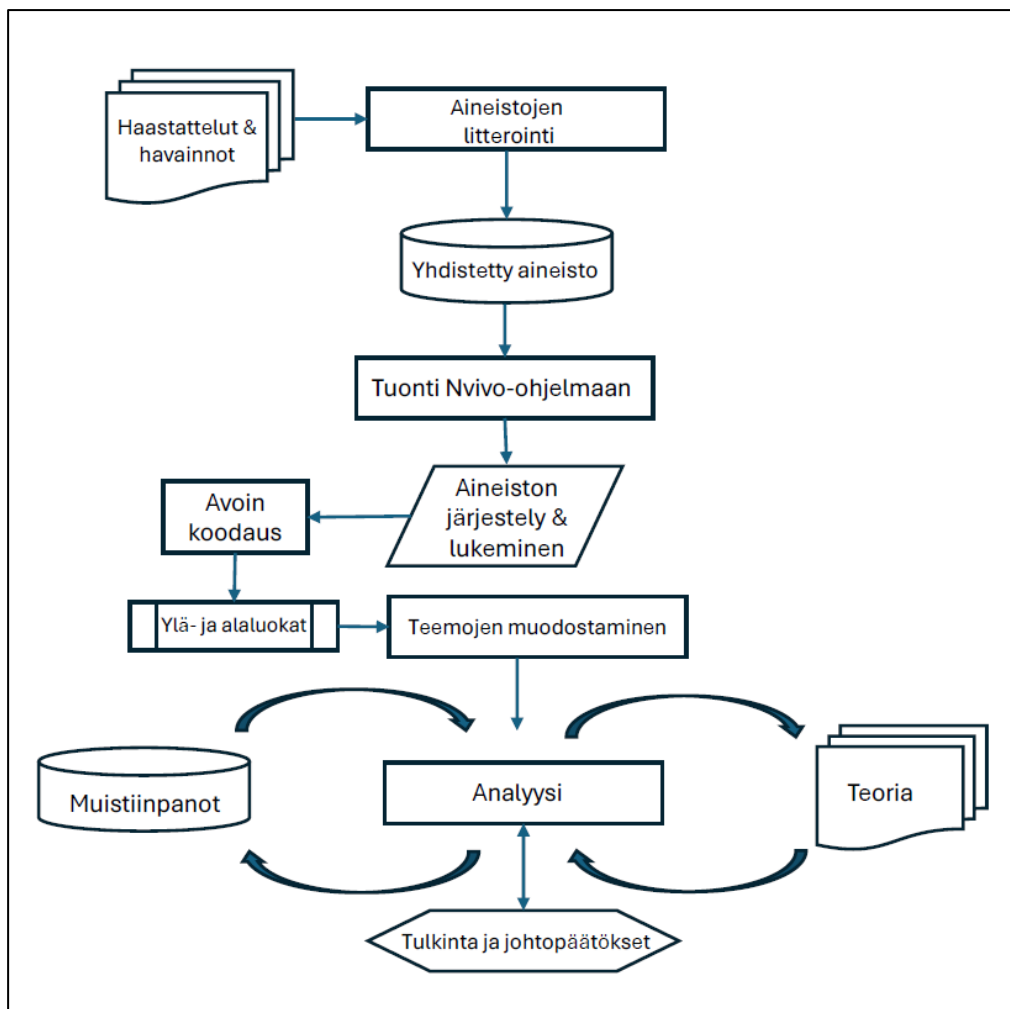
Tutkijan sukupuoli voi vaikuttaa siihen, millaisia asioita osallistujat ovat valmiita kertomaan itsestään. Vaikka tutkija on auktoriteettiasemassa, sama sukupuoli voi tehdä asetelmasta vähemmän tai enemmän hierarkkisen (esim. Bucerius 2013). Naiset saattavat kokea olonsa turvallisemmaksi puhuessaan naistutkijalle henkilökohtaisista ja arkaluontoisista teemoista. Huomasin tutkimuksen aikana, että meillä oli paljon yhteisiä kokemuksia naiseutena olosta. Pystyimme jakamaan kokemuksia ja puhumaan niistä. Sukupuoleni kautta pystyin ymmärtämään naiseuteen liittyviä kokemuksia, vaikka olimme lähtöisin erilaisista kulttuurisista taustoista.

Hyvän tutkimusetiikan mukaan kerroin tutkimuksen kestosta ja lähdöstäni jo tutkimuksen alussa, selventäen määräaikaista rooliani yhdistyksen arjessa. Kaikkien jaettujen kokemusten ja kertomusten jälkeen lähtö tuntui kuitenkin vaikealta. Roolini muuttui ajan myötä tutkijasta myös yhteisön jäseneksi. Keskustelimme tunteista ja kokemuksista rakentaen ihmissuhteita, jotka ulottuivat yli tutkimuksen kehikon. Sen takia oli tärkeää järjestää tutkimuksen loppuminen asteittain: ensin informoitu viimeinen haastattelupäivä, sitten yhteinen kahvihetki ja lopuksi tulosten esittely kaikille halukkaille. Tiedostan nyt, että asemani reflektointi ennen ja jälkeen tutkimuksen sekä tutkimuksen aikana oli tärkeää. Tiedostamalla roolini sekä sen sekoittuneen luonteen pystyin luomaan vastavuoroisesti merkityksellisiä suhteita, sekä ennen kaikkea pysymään avoimena vuorovaikutustilanteissa, aineiston analyysissä ja tutkimuksen lopettamisessa.

3.3 Analyysimenetelmä

Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä käytettiin laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi soveltuu erityisesti tekstimuotoisen aineiston temaattiseen analysointiin (Byrne 2021). Sisällönanalyysin avulla haastatteluaineistoa sekä havaintopäiväkirjaa voitiin tarkastella järjestelmällisesti. Menetelmä soveltui hyvin laadulliseen tutkimukseen, jossa pyrittiin ymmärtämään inhimillisiä merkityksiä ja kokemuksia. Sisällönanalyysin vahvuutena on sen joustavuus, monipuolisuus ja mahdollisuus erilaisten aineistojen (haastattelut ja havainnointi) vertailuun. Byrne (2021) korostaa, että sisällönanalyysi sopii hyvin strukturoimattomankin aineiston analyysiin, mikä oli tärkeää tämän tutkimuksen havaintopäiväkirja-aineiston käsittelyssä. Aineiston analyysissä käytettiin NVivo-ohjelmiston versiota 14. Tässä luvussa avaan aineistolähtöisen

sisällönanalyysin etenemistä aina aineiston litteroinnista itse tulkintojen muodostamiseen. Analyysiprosessin läpinäkyvyyttä lisättiin dokumentoimalla analyysin vaiheet (Kuva 1.).

Kuva 1. Vuokaavio sisällönanalyysin vaiheista.

Analyysi aloitettiin aineiston valmistelulla, joka sisälsi haastatteluaineiston ja havaintopäiväkirjan muistiinpanojen litteroinnin sekä digitalisoinnin. Ääninauhurissa olevat haastattelut siirrettiin Turun Yliopiston tietokoneelle, ja tarkistettiin että tiedostot eivät ole vioittuneita ja toimivat normaalisti. Fyysisessä tekstimuodossa olevat haastattelut kirjoitettiin puhtaaksi koneelle. Sen jälkeen äänitiedostoina olevat haastatteluaineistot muunnettiin myös manuaalisesti digitaaliseen tekstimuotoon. Ääninauha käytiin läpi kaksi kertaa, jotta varmistettiin, että muunnos ei menettänyt tai muuntanut alkuperäisiä sanoja tai merkityksiä. Tarkistuksen jälkeen kaikesta tekstimuodossa olevasta haastattelumateriaalista poistettiin

manuaalisesti seuraavat tunnistettavat tiedot: tarkka ikä, nimi ja muut henkilökohtaiset tunnistettavat sekä sensitiiviset tiedot ja yksityiskohdat. Litteroinnin jälkeen haastatteluaineistoon perehdyttiin lukemalla se useaan kertaan läpi kokonaiskuvan muodostamiseksi ja oikeanmukaisen sisällön varmistamiseksi. Haastatteluaineistosta tehtiin käsittelyn aikana muistiinpanoja.

Havaintopäiväkirja digitalisoitiin ja järjestettiin. Havaintovihkossa olevat muistiinpanot kirjoitettiin ensin puhtaaksi Word-tiedostoon. Havaintopäiväkirjan muistiinpanot olivat tyyliltään vaihtelevia, ajatukset sivulta toiselle jatkuvia, ja sisälsivät myös symboleita kuten nuolia ja lisäysmerkkejä. Kirjoittamisen yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että mikään havaintopäiväkirjassa oleva merkitys ei jää pois analyysistä. Sanatarkan digitalisoinnin jälkeen, havaintoaineistoa alettiin järjestämään. Järjestämisessä käytiin läpi havaintojen kronologisuutta (tarkistettiin, että havainnot kuvaavat oikeita päiviä), rakennetta (tarkistettiin, että havainnot ovat selkeitä ja ymmärrettävissä järjestyksessä) sekä kielioppia (tarkistettiin, että havainnot ovat kieliasultaan oikeaoppisia ja eivät sisällä kirjoitusvirheitä). Sen lisäksi havainnoista poistettiin tai yleistettiin kaikki tunnistettavat tiedot ja yksityiskohdat, joita olivat esimerkiksi paikkojen nimet ja yksityiskohtaiset kuvaukset tapahtumista.

Sekä haastatteluaineistoon että havaintopäiväkirjaan perehdyttiin vielä kerran ennen aineistojen siirtämistä NVivoon. Perehtymisellä pyrittiin saamaan kokonaiskuva aineistosta, joka helpottaa koodien muodostamista. Perehtymisen yhteydessä aineistosta tehtiin muun muassa alustavia muistiinpanoja ja huomiota. Nämä muistiinpanot sisälsivät hahmotteluja ryhmistä, teemoista ja alkuperäisilmaisuuksista, joita tullaan käyttämään analyysin tukena. Perehtymisen jälkeen valmisteltu havainto- ja haastatteluaineisto siirrettiin Nvivo-analyysiohjelmaan. Yhdistyksen työntekijöiden ja maahanmuuttajanaisten haastatteluaineistoa analysoitiin erikseen, sillä haastattelut sisälsivät toisistaan eroavat kysymykset ja sitä kautta merkitykset. Lopullisessa analyysissä näitä kuitenkin käsitellään toisiaan tukevin.

Kun aineisto oli tuotu NVivo-ohjelmaan, aloitettiin aineiston koodaus eri ylä- ja alaluokkiin (Taulukko 1). Koodaus toteutettiin vain maahanmuuttajanaisten haastatteluille. Luokat luotiin etukäteen havainnoimalla käsitteitä, kertomuksia, käytettyjä sanoja, tunteita ja kokemuksia, jotka ilmenivät kirjoitetuista muistiinpanoista. Koodaus tapahtui poimimalla maahanmuuttajanaisten haastattelujen ja havaintopäiväkirjan tekstistä sanoja, lauseita ja kokonaisuuksia, jotka jaettiin ennalta muodostettuihin ylä- ja alaluokkiin. Luokkia muokattiin

ja lisättiin, jos tekstistä ilmeni uusia havaintoja. Lopulta yläluokkia muodostui kuusi: ”Keskustan käyttö”, ”Turvalliset paikat”, ”Turvattomat paikat”, ”Suhtautuminen tilaan” ja ”Vertailua menneeseen”. Yläluokista kolmella (”Keskustan käyttö”, ”Turvalliset paikat”, ”Turvattomat paikat”) oli lisäksi alaluokkia. Alaluokat täydensivät ja selvensivät yläluokkien havaintoja.

Taulukko 1. Maahanmuuttajanaisten haastatteluaineiston luokittelut, viittausten määrä sekä esimerkki luokan sisällöstä.

Luokka	Viittausten määrä	Esimerkki
1. Keskustan käyttö	7	<i>”Nainen käy keskustassa joka päivä.”</i>
1.1 Seura	12	<i>”---kavereiden kanssa tai yksin, joskus myös perheen kanssa.”</i>
1.2. Syitä vierailta	13	<i>”Turun keskusta on ollut paikka, johon hän on mennyt ostamaan ruokaa.”</i>
1.3. Keskustan tuntu	20	<i>”Good, relaxed, fresh”</i>
2. Turvalliset paikat	18	<i>”erityisesti Aurajoen ranta”</i>
2.1. Turvan tekijät	21	<i>”Turussa turvaa luo yhteinen kieli ja se, että tietää saavansa apua tarvittaessa.”</i>
3. Turvattomat paikat	11	<i>”Pubi, jossa iltaisin on paljon häiriköintiä”</i>
3.1. Turvattomuuden tekijät	27	<i>”Pimeällä on vaikeampaa liikkua ja ympäröivät ihmiset pelottavat enemmän”</i>
4. Suhtautuminen tilaan	20	<i>”Vaikka joku paikka tuntuu turvattomalta, tunne ei ole pysyvä”</i>
5. Vertailua menneeseen	21	<i>”---(kotimaassa) täytyi käyttää kaikkia aisteja liikkumiseen, ---”</i>

Teemoitettujen luokkien muodostamisen jälkeen niiden sisällölle tehtiin tarkempi analyysi. Analyysi ei ollut lineaarinen, vaan teorian, muistiinpanojen sekä teemojen keskustelua. Tarkoituksena ei ollut pyrkiä yksiselitteiseen teemoitettujen luokkien kuvailuun. Sen sijaan analyysissä pyrittiin tunnistamaan ennen kaikkea aineistossa esiintyviä merkityskokonaisuuksia. Tämän takia sisältöjä pelattiin tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen ja aiempaan tutkimustietoon sekä aiemmin kerättyihin muistiinpanoihin. Maahanmuuttajanaisten haastatteluaineistoa ja havaintopäiväkirjaa pidettiin toisiaan tukevinä osiona. Näistä osista muodostui sisällönanalyysi, joka tunnisti merkityksiä. Analyysivaiheessa oli tärkeää tarkastella myös mahdollista aineiston sopivuutta suhteessa teoreettiseen viitekehykseen ja tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymyksiä ja teoriaa tarkasteltiin sekä muodostettiin uudestaan tulosten edetessä.

Analyysin ohella turvattomista ja turvallisista paikoista tehtiin havainnollistava teemakartta. Teemakartta luotiin QGIS Desktop-paikkatietosovelluksen versiossa 3.36.2. Sen lähteenä on OpenStreetMap, joka toimii pohjakarttana sovelluksessa. Kartassa projektioksi valittiin WGS84 (World Geodetic System 1984). Karttaan lisättiin kaksi vektoritasoa (layers): ”Turvattomat paikat” ja ”Turvalliset paikat”. Haastatteluaineistosta tunnistettiin naisten mainitsevat paikat, jonka jälkeen ne lisättiin kartalle eri värisinä pisteinä (oranssi ja sininen) niille kuuluviin tasoihin. Pisteille annettiin lisäyksen yhteydessä nimi ja oma tunniste (id). Tämän jälkeen molempien tasojen attribuuttitauluun lisättiin uusi sarake ”Mainintojen määrä”, johon lisättiin paikkamainintojen määrä jokaiselle pistesijainnille. Karttakokonaisuudesta poistettiin ja yhdistettiin paikkoja luettavuuden ja tunnistettavuuden perusteella. Kartassa ei ole kuvattuna Ispoista, Ruissaloo tai Naantalia. Kartassa yhdistettiin ”Turvalliset paikat”-tasossa yhdistys ja yksi muu paikka, joka jätetään nimeämättä, pisteeseen ”Varissuo” sekä Forum ja Hansa pisteeseen ”Turun keskusta”. Kartassa yhdistettiin ”Turvattomat paikat”-tasossa publi, Varissuon bussi ja yksi muu paikka, joka jätetään nimeämättä, pisteeseen ”Varissuo”. Yhdistämisen jälkeen pisteet teemoitettiin mainintojen määrän mukaan, antaen niille eri kokoiset ympyrät. Lopuksi kartta visualisoitiin ja siihen lisättiin otsikko, lähdetiedot, pohjoisnuoli, mittakaava ja selite.

Analyysin lopuksi osallistujien taustatietoja tarkasteltiin ja kirjattiin ylös. Taustatietoja, jotka ovat tutkimukselle olennaisia, olivat aiempi kotimaa, osallistujan ikä, asuinalue ja kuinka monta vuotta hän on asunut Suomessa. Vaikka taustatietojen merkitys on hyvä tiedostaa, niitä kirjatessa huomioitiin naisten yksilöllisyys ja yksilölliset elämäntilanteet. Osallistujien

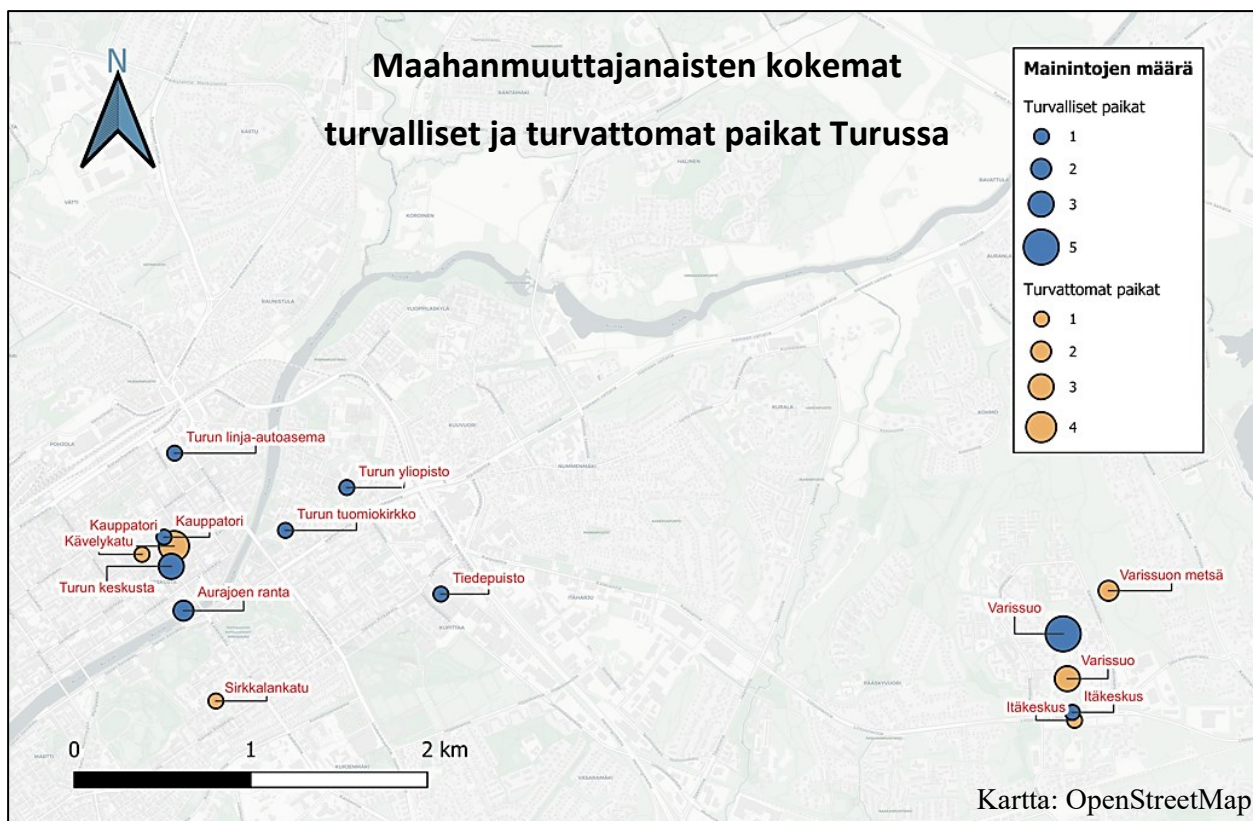
määrän takia, taustatietojen vaikutusta ei voida yleistää tutkittavaan ilmiön selittäviin tekijöihin – tämä ei ole myöskään tutkimukselle oleellista. Sen sijaan tiedot kertovat meille niistä naisista, jotka ovat halunneet jakaa kokemuksiaan Turun kaupunkiympäristöstä.

4 Tulokset

4.1 Turvalliset ja turvattomat paikat

Tämä kappale havainnollistaa tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajanaisten havaintoja turvallisista ja turvattomista paikoista. Analyysi perustuu haastatteluaineistoon, jossa osallistujat ovat määritelleet, minkälaiset ympäristöt ja paikat Turun alueella koetaan turvallisiksi ja mitkä puolestaan turvattomiksi. Kartassa (Kuva 2.) on otettu huomioon seitsemän haastateltavan naisen vastaukset, koska yksi osallistujista ei maininnut haastattelussaan yhtään turvatonta ja/tai turvallista paikkaa. Tuloksissa kiinnitetään huomiota siihen, kuinka turvalliset ja turvattomat paikat jakautuvat alueellisesti ja miksi ne sijoittuvat kartalle kuten sijoittuvat. Lopuksi kuvataan, miten naisten kokemukset eroavat ja yhdistyvät eri alueiden ja ympäristöjen välillä sekä mitä havaintoja voidaan tehdä turvallisten ja turvattomien paikkojen ominaispiirteistä.

Tuloksissa täytyy ottaa huomioon, että osallistujat saivat määritellä itse, mitä he pitivät Turun "keskustana" sekä nimetä paikkoja tämän henkilökohtaisen käsityksensä mukaisesti. Tämä joustava lähestymistapa mahdollisti henkilökohtaisiin kokemuksiin perustuvan tulkinnan eikä rajoittanut keskustaa pelkästään Turun keskustan yleisen käsityksen mukaiselle alueelle. Näin ollen, vaikka osa tuloksista sijoittui maantieteellisesti ydinkeskustan ulkopuolelle (Varissuo, Ispoinen, Ruissalo, Naantali), ne olivat osallistujille henkilökohtaisia ja merkityksellisiä keskustoja. Tutkimuksessa korostuivatkin ympäristöt, joissa osallistujat viettivät eniten aikaa. Näitä ympäristöjä olivat Turun keskusta-alue (16 mainintaa) ja Varissuo (12 mainintaa) (Kuva 3), jotka saivat haastatteluissa yhteensä 28 paikkamainintaa. Naiset nimesivät paikkoja sekä yksityisesti omistetuista tiloista kuten yksityisistä kaupallisista tiloista (esimerkiksi Forum) että julkisista tiloista (esimerkiksi kauppatori). Naisista lähes kaikki (5 naista) käyttivät keskustaa ainoastaan yksityisten palveluiden, kuten ruokakauppojen ja ostoskeskusten, vuoksi. Näin ollen tiukat määreet vain julkisten tilojen paikoista, olisivat voineet vääristää heidän arkipäiväistä tilojen käyttöä ja unohtaa merkityksellisiä kokemuksia paikoista.

Kuva 2. Maahanmuuttajanaisten haastatteluista poimitut turvalliseksi ja turvattomiksi koetut paikat Turun keskustassa.

Turvallisiksi koetut paikat vaihtelivat osallistujien keskuudessa, mutta kaikkein eniten mainintoja sai Varissuo (5 mainintaa) (Kuva 2.). Varissuohon on yhdistetty monta eri mainintaa yhdistyksestä (4 mainintaa) ja eräästä muusta paikasta, jonka takia mainintoja on korostuneesti klusterissa. Vaikka ”Varissuo”-pisteeseen on yhdistetty monta erilaista paikkaa, se kertoo Varissuon tärkeydestä arjen turvallisenä alueena. Verraten koko Turun keskustan mainintoihin, mainintoja turvallisista paikoista on kuitenkin lähes tasamäärä.

Varissuolla toimiva yhdistys on aineistossa korostunut turvallisenä paikkana, mikä huomattiin myös haastatteluissa. Varissuolla sijaitsevassa yhdistyksessä vierailtiin joko yksin tai perheen kanssa. Alueena Varissuon keskusta onkin hyvin monipuolinen ja se sisältää monenlaisia yksityisesti omistettuja tiloja kuten ostoskeskus (Itäkeskus, 1 maininta) ja julkisia ympäristöjä kuten puistot. Turvallisten paikkojen maininnat kohdistuvat kuitenkin pääosin yksityisesti omistettuihin tiloihin, kuten Itäkeskus ja yhdistys. Nämä paikat olivat naisille tuttuja ja helposti saavutettavia sekä niihin oli arkinen tuntu. Kaikki Varissuon turvallisten paikkojen maininnat olivat naisilta, jotka asuivat Varissuolla.

Toinen turvallisten paikkojen klusteri aineistossa oli Turun keskusta-alue. Turun keskusta-alueella sijaitsee yksittäisiä mainintoja ja keskittyneitä mainintoja. Turun keskusta-alueella eniten mainintoja sai ”Turun keskusta” (3 mainintaa) ja ”Aurajoen ranta” (2 mainintaa) (Kuva 2.). Kuten menetelmissä kuvattu, ”Turun keskusta” pisteessä on yhdistetty Forum ja Hansa, jotka ovat molemmat yksityisiä kaupallisia tiloja. Sen sijaan Kauppatoria (1 maininta) käsitellään erikseen sen julkisen luonteen takia. Analyysissä huomattiin, että kaikki ”Turun keskusta”-pisteen turvalliset paikat ovat yksityisiä kaupallisia tiloja sekä toisiaan hyvin lähellä. Tämä tukee havaintoa, että naiset käyttävät keskusta-alueita lähinnä erilaisten palveluiden vuoksi. Se on mainittu lähes kaikissa (7 mainintaa) haastatteluissa yhdeksi tai ainoaksi syyksi käydä keskustassa. Keskusta-alueen käytettyjä palveluja olivat ruokakaupat, vaatekaupat sekä ravintolat. Vain kolme haastateltavista naisista kertoi, että vierailee keskustassa yksin. Heistä kaksi asui keskustassa. Keskustassa vierailaankin usein perheen tai ystävien kanssa (5 mainintaa).

Turun kauppatori, linja-autoasema, yliopisto, tuomiokirkko sekä tiedepuisto ovat yksittäisiä turvallisten paikkojen havaintoja, jotka on kuvattu myös kartassa (Kuva 2.). Yksittäiset keskusta-alueen ulkopuolella olevat maininnat ovat Ispoinen, Naantali ja Ruissalo. Yksittäisten havaintojen määrää selittää se, että osallistujia oli vähän. Toisaalta niiden merkitys tärkeinä henkilökohtaisina paikkoina ei vähene. Esimerkiksi Turun tuomiokirkko on erälle naiselle paikka, joka muistuttaa häntä aiemmasta kotikaupungistaan. Yksittäiset havainnot sijaitsivat monipuolisesti erilaisilla alueilla, yksityisesti omistetuissa ja julkisessa tilassa. Ne kuvastavat naisten arkipäiväistä liikkumista töiden, harrastusten ja vapaa-ajan parissa. Kaikkia keskustan ulkopuolisia ympäristöjä (Ispoinen, Naantali, Ruissalo) kerrottiin käytettävän silloin, kun on aikaa. Niissä vierailtiin perheen tai ystävien kanssa.

Turvattomiksi koetut paikat sijoituivat turvallisten paikkojen tapaan sekä Varissuolle (6 mainintaa) että Turun keskusta-alueelle (6 mainintaa) – sinne, missä naisten arki sijaitsee. Turvallisista paikoista poiketen, turvattomissa paikoissa ei ollut näiden alueiden ulkopuolisia mainintoja. Turun keskusta-alueen ja Varissuon paikat saivat keskenään yhtä paljon mainintoja. Keskusta-alueella on kuitenkin selkeästi suurin klusteri: kauppatori mainittiin neljä kertaa. Kauppatorista haastateltavilla oli myös eniten kohdattuja henkilökohtaisia kokemuksia häiriöistä sekä negatiivisia mielikuvia. Myös ”Kävelykatuun” (Yliopistonkatu) ja Sirkkalankatuun liittyivät henkilökohtaiset kokemukset. Sirkkalankadusta puhuttiin muuttuneena paikkana, kun Kävelykatua kuvailtiin pitkään saman tuntuisena. Eräs nainen

kommentoi, että hänen mielipiteensä Sirkkalankadusta on muuttunut ajan myötä turvattomaksi. Toisaalta kävelykatu oli herättänyt eräälle naiselle eri ajanjaksoilla turvattomuuden tunteita. Huomionarvoista on se, että keskusta-alueen mainitut turvattomat paikat ovat kaikki julkisia tiloja, kun Varissuolla koetuista paikoista niitä oli vain puolet. Toisaalta turvalliset paikat keskusta-alueella olivat kaikki yksityisesti omistettuja kaupallisia tiloja.

Varissuolla turvattomalta tuntuvia paikkoja olivat paikallinen ostoskeskus, erään pubin edusta ja Varissuolle kulkeva bussiyhteys. Julkisen tilan turvattomuuden tunteisiin Varissuolla liitettiin pimeys ja tuntemattomuus (esimerkiksi Varissuon metsä, 2 mainintaa). Sen sijaan Varissuon alueen yksityisesti omistettuihin tiloihin, kuten Itäkeskukseen (1 maininta), liittyneet turvattomuuden tunteet olivat ihmislähtöisiä. Varissuon alueella liikuttiin useammin yksin toisin kuin keskusta-alueella. Toisaalta Varissuon ympäristö oli suurimmalle osalle naisista tutumpi, sillä he asuivat siellä.

Turvallisiksi ja turvattomiksi mainituista paikoista suurin osa sijaitsee rakennetussa kaupunkiympäristössä. Ainoastaan Varissuon metsä on osa luonnonympäristöä. Haastatteluissa luonnosta puhuttiin ainoastaan yhden naisen kanssa: hänelle metsä oli tuntematon ja pimeällä pelottava. Sen lisäksi havainnoinnin aikana naiset kertoivat, että he eivät tykkää käydä metsässä. Toisaalta luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön mainintojen suhdetta toisiinsa on vaikeaa verrata, sillä osallistujilta kysyttiin ainoastaan keskustaympäristöstä. Tarkoituksena ei siten ollutkaan ohjata vastaajia erottamaan tai käsittelemään erilaisten ympäristöjen eroja.

Vaikka julkista liikennettä ei kuvata kartassa sen vaikean määrittelyn takia, kaksi naisista mainitsi sen turvattomaksi paikaksi. Julkisella liikenteellä he tarkoittivat busseja Varissuon ja keskustan välillä. Erityisesti ruuhka-aikana, kesäisin kuumina päivinä ja talven pimeällä, iltaisin ja öisin, julkinen liikenne koettiin pelottavaksi sekä epämukavaksi. Yksi naisista kertoi, että välttää julkisen liikenteen käyttöä kokonaan. Tutkimuksen aikana toteutettiin retki keskustan alueella sijaitsevaan museoon, johon kuljettiin Varissuolta kulkevalla bussilla kauppatorille. Tällä matkalla kaikki viisi naista vaikuttivat rennoilta. Kun asiasta keskusteltiin kahden naisen kanssa, he kertoivat käyttävänsä busseja kulkiessaan keskustaan eivätkä olleet kokeneet niitä epämukaviksi.

Haastattelujen aikana, osalla naisista oli vaikeaa miettiä arkipäiväisiä turvattomia paikkoja. Paikkoja mainittiinkin sen sijaan huonojen kokemusten, esimerkiksi ”Kauppatorilla on ollut häiriöitä” tai ”läheisessä pubissa on ollut riitatilanne”, kautta. Usein paikkojen nimeämisen jälkeen, naiset kertoivat, että heillä ei ole enää turvaton tai turvattomuuden tunne liittyi paikassa olleeseen tapahtumaan tai ihmisiin – ei itse paikkaan. Näin toistui viidessä haastattelussa.

4.2 Turvan moninaiset tunteet

Maahanmuuttajanaisten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet Turussa muodostuivat monien eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Keskeisimpiä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä olivat aiemmat kokemukset, ympäröivät ihmiset, poliisi sekä paikkojen saavutettavuus. Turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet eivät näyttäytyneet tuloksissa staattisena, vaan ne vaihtelivat ajallisesti, esimerkiksi vuorokauden- että vuodenaikojen mukaan. Tämän tunteita selittävän kokonaisuuden tarkastelussa on tärkeää ottaa huomioon, että näitä tunteita ei voi yleistää. Sen takia tuloksissa nostetaan esiin esimerkkejä, jotta yksilölliset syyt saadaan näkyviin.

Kolme haastateltavista naisista kertoi, että poliisin tekemä työ sekä sen näkyvyys lisäsivät heidän turvallisuuden tunnettaan sekä keskustassa että Varissuolla. Kaikilla heistä ympäristön turvattomuuden tunteeseen liittyi vahvasti muiden samassa tilassa olevien ihmisten käyttäytyminen. Poliisin läsnäolo lisäsi turvallisuuden tunnetta erityisesti niillä naisilla, joilla esiintyi aiempia turvattomia kokemuksia keskustassa. Kokemukset liittyivät ihmisiin keskustan alueella, jotka olivat loukanneet naisia aiemmin. Sen lisäksi oman kodin ympäristössä tapahtuneet erilaiset kokemukset ihmisten kanssa vaikuttivat turvattomuuteen. Kaksi naisista mainitsi ainoaksi turvallisuutta tuottavaksi tekijäksi poliisin, mikä kertoo heidän henkilökohtaisesta suhteestaan ja luottamuksestaan virkavaltaan. Yksi naisista sen sijaan kertoi, että poliisin läsnäolon lisäksi turvaa tuottaa se, että ympärillä on ainoastaan ystävällisiä ihmisiä.

Ystävien ja luotettavien ihmisten läsnäolo mainittiin lähes kaikkien (5 naisen) haastatteluissa turvaa tuottavana tekijänä. Kolme naisista mainitsee erityisesti ystävien tai perheen läsnäolon turvan tunteen luojina. Myös se, miten muut kohtelevat ystäviä tai perhettä, vaikuttaa turvan tunteeseen. Esimerkiksi eräs nainen kertoo tarinan, että hän on aina kokenut Suomessa turvallisuutta, sillä näkee, kuinka arjessa mukana oleva, kuten päiväkodin ja yhdistyksen,

henkilökunta kohtelee häntä ja hänen perhettään rakastavasti. Tarkastellessa sitä, kenen kanssa naiset liikkuvat keskusta-alueella, vain kaksi heistä sanoi liikkuvansa keskusta-alueella arkisin yksin. Nämä kaksi naista asui ja olivat töissä keskusta-alueella, jonka takia he viettävät arjessa enemmän aikaa keskustassa. Muille naisista, ystävät vaikuttivat mahdollistavan monipuolisemman liikkumisen keskustassa: ystävien kanssa saatettiin käydä esimerkiksi kauppatorilla markkinoilla, mutta yksin ei.

Läheisten ohella, myös entuudestaan tuntemattomat ihmiset pystyivät luomaan turvallisuuden tunteita. Kaksi haastateltavaa naista kertoi, että tuntemattomat ihmiset loivat turvaa, jos heitä oli paljon ja he olivat ”sekä eri näköisiä että pukuisia”, viitaten, että silloin ympäristö oli monikulttuurinen. Eräs nainen kertoo, että hänelle turvallisinta on Varissuolla sijaitsevassa yhdistyksessä, sillä tilassa on myös muita maahanmuuttajia. Hän huomaa siellä, kuinka erilaiset kulttuurit ja ihmiset kohtaavat. Myös kaksi muuta naista kertoivat haastatteluissa, että yhdistys on turvallinen paikka, sillä siellä on muita maahanmuuttajia, joista ovat saaneet ystäviä. Ystävien lisäksi, yhdistystä kuvaillaan paikaksi, josta saa apua ja jossa kuunnellaan. Sama havainto korostuu myös työntekijöiden haastatteluissa: kaikki työntekijät kertovat, että yhdistystä on sanottu paikaksi, josta saa aina apua taustasta riippumatta.

Vahvat sosiaaliset verkostot ja muut ihmiset tukivat siten turvallisuuden tunteita. Toisaalta kielitaidon puute ja haasteet kommunikaatiossa lisäsivät epävarmuutta sekä turvattomuutta arjen tilanteissa. Tällaisia tunteita nousi pintaan etenkin, kun henkilö koki tarvitsevansa itselleen tuntemattoman apua. Kaksi naisista otti haastatteluissa esiin, mitä yhteinen kieli merkitsee heille turvan tunteen luomisessa. Toinen naisista kertoi, että kieli auttaa häntä siinä, että hän tietää saavansa apua tarvittaessa. Toinen naisista kertoi turvattomasta kokemuksesta liittyen kielitaitoon ollessaan matkalla maassa, jonka kieltä ei osannut. Vierailullaan hän mietti, että ”jos jotain sattuu niin en välttämättä osaisi toimia tai saisi apua”. Heille molemmille kielitaito helpotti vuorovaikutusta ja antoi varmuutta ongelmatilanteissa. Myös työntekijät kertoivat haastatteluissaan, että ovat huomanneet kielen tärkeyden arjen turvallisuudessa. He kertoivat, että tietoisuus palveluista ja kyky käyttää niitä vaikuttavat rutiinin kautta naisten arkiseen turvan tunteeseen. Tämän takia yhdistys antaa aktiivisesti esimerkiksi neuvontaa sekä ohjausta, joka on heidän yleisin työtehtävänsä.

Arkisten paikkojen, kuten yhdistyksen, saavutettavuus vaikutti naisten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteisiin. Helposti ja nopeasti tavoitettavat alueet, johon oli hyvät

liikenneyhteydet, koettiin turvallisemmiksi kuin syrjäiset tai vaikeasti saavutettavat paikat. Esimerkiksi kaksi Varissuolla asuvaa naista, jotka mainitsivat kulkemisen helppouden turvaa tuovaksi asiaksi, pitivät yhdistystä turvallisimpana paikkana. Paikkojen fyysiseen saavutettavuuteen liittyi myös vuodenaikojen sekä vuorokauden aikojen vaihtelu. Talvella ympäristö koettiin pimeäksi (4 mainintaa), pelottavaksi (2 mainintaa) ja liukkaaksi (1 maininta), ja kesä koettiin liian kuumaksi (2 mainintaa) sekä silloin oli enemmän ihmisiä (2 mainintaa) ja häiriöitä (3 mainintaa). Neljä haastateltavista naisista kertoi, että vuodenaajat vaikuttavat heidän turvan tunteeseensa. Kaikki heistä mainitsi, että erityisesti pimeä vaikuttaa heidän liikkumiseensa ja turvattomuuden tunteeseen. Kahdelle naisista pimeyden ja ihmisten vähäisemmän määrän yhteisvaikutus loi turvattomuutta. Pimeys yhdistettiin usein syksyyn ja talveen. Puhuttaessa syksystä ja talvesta, kaksi naisista kertoi, että pimeys ei liity aina niinkään fyysiseen ympäristöön, vaan siihen miten se vaikuttaa heihin henkisesti. Samanlaista vertailua tehtiin myös kesää kohtaan turvallisuuden diskurssissa: ”*Kesällä ihminen nauraa ja on onnellisempi.*”. Talvi koettiin siten henkisesti energiaa vievänä ja vaikeana, kun taas kesä oli iloista ja energistä aikaa.

Paikkojen saavutettavuuden voidaan nähdä liittyvän tuloksissa myös paikan tuntuun: paikassa oli tärkeää olla itselle merkityksellisiä henkilöitä, avoin ilmapiiri sekä muita kulttuureja. Turvalliset paikat olivat naisille saavutettavia, fyysisen tilan lisäksi, heidän identiteettinsä kannalta. Toisaalta, jos paikassa oli tapahtunut jotain turvattomuutta aiheuttavaa itselle tai toiselle, se sai paikan vaikuttamaan turvattomalta. Kaksi naisista mainitsee vuonna 2017 tapahtuneen Turun kauppatorin terroriteon, mikä vaikutti heidän tunteisiinsa siellä liikkuessa. Tapahtumat saivat heidät välttämään torin ympäristöä pitkään, vaikka nyt teko ei enää vaikutakaan heidän turvallisuuden tunteeseensa. Toinen naisista kertoo, että myös muualla Euroopan kaupunkien keskustoissa tapahtuneet puukkoiskut vaikuttavat häneen. Hän jatkoi, että tällaiset tapahtumat vaikuttavat aina hänen tunteisiinsa keskustassa, ja niistä pitäisi puhua enemmän.

Paikoista oli syntynyt osalle naisista myös mielikuvia. Nämä mielikuvat olivat peräisin läheisiltä kuulluista huhupuheista ja alueen maineesta yhteisön sisällä. Kolme naisista kertoi haastatteluissa, että oli kuullut Turun keskustaan tai yksittäisiin paikkoihin liitetystä tapahtumista. Näitä kuultuja asioita olivat, että Turussa tapahtuu taskuvarkauksia, eräs läheinen kohtasi Turun keskustassa rasismia ja että eräässä Varissuolla sijaitsevassa paikassa on ollut epäilyttävästi käyttäytyviä ihmisiä. Paikoista syntyneet mielikuvat olivat vaikuttaneet

hetkellisesti kolmen naisen paikkojen turvattomuuden tuntuun. Osallistuneista naisista kukaan ei kuitenkaan maininnut, että esimerkiksi uutiset tai sosiaalinen media olisivat vaikuttaneet heidän mielikuviansa. Tunteisiin vaikuttavat mielikuvat olivat syntyneet siten entuudestaan tuttujen ihmisten kertomuksista.

Kuten alussa mainittu, esiin tulleet tunteet olivat moninaisia sekä yksilöllisiä. Puolet osallistuneista naisista korosti, etteivät mitkään mainitut yksittäiset asiat vaikuttaneet niinkään heidän turvallisuuden tai turvattomuuden tunteisiin. Heidän tunteensa liittyvät sen sijaan heidän henkiseen hyvinvointiin; siihen kuinka kuormittuneita, stressaantuneita tai huolissaan ovat itsestään, läheisistään tai ympäröivästä yhteiskunnasta. Naisille arkielämän tapahtumat sekä ajatukset heijastuivat siihen, kuinka paljon he poistuvat kodistaan tai liikkuvat keskustassa. Esimerkiksi eräs nainen sanoi, että korona, sota, talous ja muut yhteiskunnalliset asiat vaikuttavat hänen turvallisuuden tunteeseensa arjessa. Toiselle naiselle turvattomuutta aiheutti se, että hyvinvointi vaikuttaa hänen liikkumiseensa. Varissuon yhdistys nostettiin kuitenkin aina esiin paikkana, johon mennään, vaikka tuntuisi henkisesti kuormittuneelta. Yhdistys tarjosi heille ystävyyttä sekä luotettavaa apua, toimintaa ja tukea.

4.3 Maahanmuuttajanaisten toimijuus

Maahanmuuttajanaisten toimijuus näkyi naisten tavassa kuvailla omien tunteiden vaikutusta heidän liikkumiseensa kaupunkiympäristössä. Heille oli tärkeää tuoda esiin, että turvattomuus ei yleensä ole pysyvä vaan ennemminkin hetkellinen tunne. Lähes kaikki (6) naiset kertoivat, että vaikka olivat kokeneet heille turvattomuutta tuottavia tapahtumia, heidän turvallisuuden tunteensa ei kärsinyt. Kolme naista jatkoi, että he pystyivät edelleen tuntemaan itsensä rentoutuneeksi julkisessa tilassa. Turvattomien kokemusten jakamisen jälkeen korostettiin sitä, että tällä hetkellä ei ole enää turvatonta olla. Kaksi naisista arvioi, että heidän liikkuminen on palautunut entiselleen tai jopa paremmaksi kokemuksen jälkeen. Turvattomat kokemukset eivät siten vaikuttaneet heidän kaupunkitilan käyttöönsä rajoittavasti – osalle se antoi jopa syyn ottaa tilan uudestaan omakseen. Esimerkiksi eräs naisista kertoi turvattomuutta aiheuttaneesta tilanteesta Kauppatorilla, jonka jälkeen hän palasi paikalle seuraavana päivänä kohtaamaan tietoisesti tämän turvattomuutta aiheuttaneen tekijän. Hän koki tapahtumasarjan voimaannuttavaksi.

Samankaltaista toimijuutta voidaan huomata naisten ajattelussa, kun heiltä kysyttiin, onko heidän turvallisuutensa tunteessa ollut muutoksia. Naiset eivät nähneet syytä sille, miksi

turvan tunteen pitäisi muuttua. Tämä tulos ilmenee sekä haastatteluista että havaintopäiväkirjasta. Esimerkiksi eräs naisista oli matkustanut ympäri Eurooppaa ja kertoi, että Suomi on ollut hänelle vierailemistaan maista turvallisim. Hän oli tietoisesti harjoittanut vertailua valtioiden välillä ja tunnistanut erilaisia turvan tunteita itsessään. Toinen nainen kertoi haastattelussa, että tunteet olivat olleet erilaisia, kun hän muutti Suomeen, mutta aika on tuonut vain neutraalin muutoksen – myös hän kertoi vertaileensa tunteitaan aktiivisesti kaupunkiympäristössä. Naiset kokivat, että turvattomuuden ja turvan tunteen muutoksia ei siten ollut tarpeellista miettiä arjessa sen enempää. Se ei ollut heille olennaista. Olennaista on sen sijaan se, että tällä hetkellä heillä on turvallinen tunne kaupunkitilassa eikä tämän tunteen tarvitse muuttua.

Toimijuutta voidaan huomata myös naisten tavoista tunnistaa itseään ja toimijuutta suhteessa kaupunkitilaan. Naiset tiedostivat oman toimintansa sekä oman identiteettinsä merkityksiä liikkeessaan kaupungin keskustassa. Kaksi haastatteluun osallistunutta naista kertoi, että he ovat hyvin rohkeita naisia liikkeessaan keskustassa. Kolmas haastateltava kertoi, että hänelle on erityisen tärkeää, että käy keskustassa useasti. Oman identiteetin kuvailu ja tilan käytön tärkeys voi kertoa näiden naisten halusta näkyä tilassa. Siten puheenvuorojen taustalla ei ollut vain fyysinen liikkuminen tilassa, vaan myös oman identiteetin määrittäminen osaksi tilan arkipäiväisiä toimijoita. Tilan haltuunottoa näkyi sen lisäksi puheenvuoroissa, jossa tilan tarkoituksellista havainnointia harjoitetaan arkipäiväisesti. Esimerkiksi eräs nainen kertoi, että tekee vertailua kaupungilla liikkeessaan, koska miettii mahdollista tulevaisuuttaan Turussa. Toinen naisista kertoi, että hän kiinnittää tarkoituksella huomiotaan keskustassa liikkuvien ihmisten tapoihin. Myös heille julkinen tila oli paikka, jota voi määritellä omilla ehdoilla.

Toimijuus näkyi haastatteluissa omien rajojen tunnistamisessa sekä kyvyssä tehdä valintoja siitä, milloin haluaa käyttää julkista tilaa ja milloin jättäytyä siitä pois. Esimerkiksi erään naisen kommentti; "*Sisällä on minulle parempi kuin ulkona*", kertoo omien rajojen toteuttamisesta. Nainen ei pitänyt lumesta tai kuumuudesta, joten sen takia hän oleili mieluiten sisällä. Hänelle liikkuminen ei ollut niinkään riippuvaista turvan tunteista, vaan ympäristön fyysistä elementeistä. Toisaalta kolmessa eri haastattelussa naiset mainitsivat, että ympäristön fyysiset elementit, eivät vaikuta heidän turvan tai turvattomuuden tunteisiinsa. He tunnistivat, että seura (ystävät tai perhe) vaikutti siihen, kuinka usein käy Turun keskustassa. Haastatteluissa yhteistä oli se, että naiset tunnistivat ja määrittivät itse, millaiset asiat vetävät heitä julkisen tilan käytössä ja mitkä työntävät siitä pois.

Osan naisista toimijuus oli myös rohkeutta ja halua kyseenalaistaa niitä rakenteita, joita eivät kokeneet omakseen. Tämä tulos oli sama sekä haastatteluiden että havaintopäiväkirjan perusteella. Jo havaintojakson alussa huomasin, että turvattomuus tutkimuksen aiheena ei ollut osallisille yksiselitteinen. Aihetta pidettiin siitä keskustellessa vieraana ja omituisena; ”*Mitä tarkoitat turvaton?*”. Tutkimus tuntui viestivän heille, että tutkimuksessa keskitytään vain turvattomuuden tunteeseen. Se tulkittiin ylhäältä määriteltynä asiana, johon he itse eivät voineet vaikuttaa. Sillä tämä asia tuli ilmi jo tutkimuksen alkuvaiheessa, lähestymistä aiheeseen pystyttiin muuttamaan siten, että tutkimus huomioi turvan tunteiden yksilöllisyyden ja monisyisyyden. Haastattelussa eräs nainen kommentoi asiaa tiivistäen, että hänelle ”se ei sano mitään”, jos puhutaan turvattomuudesta. Hänellä oli kaikki asiat hyvin ja paremmin kuin aiemmin, joten turvattomuus ei ollut hänelle oleellinen tunne, jota ajatella.

Maahanmuuttajanaisten toimijuus ei ollut sopeutumista ympäröivään maailmaan muiden ehdoilla, vaan tilan vuorovaikutussuhteiden haastamista ja päättäväisyyttä. Päättäväisyys kaupunkitilan toimijuuden piirteenä näkyi tuloksissa konkreettisina tekoina: yksi haasteltava nainen otti kantaa omien turvattomien kokemusten lisäksi myös muiden kokemuksiin. Hän kertoi, että ei ole ainoa, joka näkee samat turvattomuutta aiheuttavat tekijät kaupunkitilassa. Tällä hetkellä nainen pitää omassa yhteisössään aihetta esillä. Hän kertoi haastattelussa päättäväisesti, että viranomaisten täytyy toimia enemmän turvallisuuden lisäämiseksi Turussa.

5 Keskustelu

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen keskeisiä tuloksia suhteessa aiempaan tutkimukseen sekä teoreettiseen viitekehykseen. Käsittelen paikkoja sekä turvallisuuden ja turvattomuuden tunteiden syitä samassa kappaleessa niiden yhteen kietoutuneisuuden takia. Tutkimukseni on osoittanut, että turvan ja turvattomuuden tunteet ovat muuttuvia ja monimuotoisia kuten myös paikat ja tilat, joihin tunteet liittyvät. Tulokset toimijuudesta herättävät ajankohtaisia kysymyksiä siitä, miten maahanmuuttajanaisten kokemuksia kuunnellaan ja arvioidaan – millaiseen asemaan me käsitteellistämme itse tilan toimijat. Erityisesti näkökulmat, jotka asettavat maahanmuuttajanaisten tilan rakenteiden uhreiksi, unohtavat maahanmuuttajanaisten yksilöllisyyden sekä henkilökohtaiset käsitykset turvan ja turvallisuuden tunteista. Luvun lopuksi pohdin tutkimuksen sekä mahdollisia suuntia jatkotutkimukselle.

5.1 Turvattomuuden ja turvan tunteet paikoissa ja tilassa

Tutkimukseni tulosten mukaan Turun keskusta-alueella ja Varissuolla sijaitsee yhtä paljon turvattomia paikkoja. Keskusta-alueella sijaitsee tutkimuksen turvattomimmaksi luonnehdittu paikka: kauppatori. Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu (esim. Whitzman 2007), että sosiaalinen tila tarjoaa usein selityksen siihen, miksi jotkut fyysiset paikat ovat naisten mielestä turvattomia tai pelottavia. Kauppatoriin liitettiin eniten henkilökohtaisia kokemuksia esimerkiksi häiriköivistä henkilöistä. Myös kävelykatuun (Yliopistonkatu) ja Sirkkalankatuun sekä Varissuon paikkojen turvattomuuden tunteisiin liittyivät henkilökohtaiset ihmislähtöiset kokemukset. Julkisen tilan turvattomuuden tunteet voidaan siten nähdä suurimmaksi osaksi relationaalisessa tilassa. Toisaalta, kuten esimerkiksi Listerborn (2013) havainnoi julkisen tilan tutkimuksessaan, turvattomuuden tunteet ovat sekä tilallisia että ajallisia.

Tutkimuksessani pimeys vaikutti neljän tutkimukseen osallistuneen naisen liikkumiseen ja turvattomuuden tunteeseen. Sen lisäksi erityisesti vähäisemmän ihmismäärän ja pimeyden yhteisvaikutus loi turvattomuuden tunteita. Tilallisten ja ajallisten elementtien yhteisvaikutus voitiin siten vahvistaa. Samanlaista yhteyttä kuin Listerbornin (2013) ja Siwachin (2020) tutkimuksessa, itse sosiaalisen tilan sukupuolittuneisuuteen, ei tämän aineiston perusteella voida kuitenkaan tehdä. Tutkimukseen osallistuneet naiset eivät maininneet miesten aiheuttavan turvattomuutta, vaan puhuttiin henkilöistä ja ihmisistä.

Vaikka tilaa ei pidäkään tarkastella sosiaalisena tyhjiönä, on hyvä ottaa huomioon paikkojen fyysiset ominaisuudet sekä niiden yhteisvaikutukset. Esimerkiksi aiemmassa tutkimuksessa

katuvalaistuksen huomattiin muuttavan tilan sosiaalista ja fyysistä luonnetta (Painter 1989, 1992; Koskela & Pain 2000). Myös tässä tutkimuksessa turvattomuuden tunteeseen vaikuttivat ympäristön ajalliset elementit kuten vuodenaikojen sekä vuorokauden aikojen vaihtelut, mitkä vaikuttavat myös fyysiseen ympäristöön. Talvella ympäristö saatettiin kokea pimeäksi, pelottavaksi ja liukkaaksi, kun taas kesällä siihen liittyi kuumuuden kokemuksia. Osa naisista kertoi, että vuodenaajat vaikuttavat heidän turvan tunteeseensa. Samaan aikaan fyysiset elementit vaikuttivat naisiin myös henkisesti; talvi oli kuluttava ja vaikea, kun kesällä heistä tuntui energisemmältä ja iloisemmalta. Muita ajallisia elementtejä kuin vuoden- ja vuorokaudenaikojen vaihtelu, jotka vaikuttavat myös fyysiseen ympäristöön, ei kuitenkaan tutkimuksessa mainittu.

Arkisten paikkojen, kuten yhdistyksen tilojen, saavutettavuus oli tärkeimpiä naisten turvallisuuden tunteen vahvistajia. Helposti ja nopeasti tavoitettavat alueet havaittiin turvallisemmiksi kuin syrjäiset tai vaikeasti saavutettavat paikat. Myös Avendaño ja Gomez (2022) huomasivat tutkimuksessaan julkisen tilan rajoitteita ja mahdollisuuksia, jotka vaikuttivat turvan tunteisiin. Turvallisuuden tunne vaikutti esimerkiksi yksin liikkumiseen. Tässä tutkimuksessa yksin liikkuminen ei ollut yleistä Turun keskusta-alueella – yksin käytiin lähinnä yksityisesti omistetuissa tiloissa kuten ruokakaupoissa. Sen sijaan ystävien ja luotettavien ihmisten kanssa liikkuminen mainittiin lähes kaikkien haastatteluissa turvaa tuottavana tekijänä - ystävät tekivät tiloista saavutettavampia. Ystävien ja luotettujen henkilöiden läsnäolo korostui myös turvallisten paikkojen maininnoissa. Esimerkiksi Varissuolla sijaitsevaa yhdistystä kuvattiin paikaksi, jossa oli samankaltaisia henkilöitä, muita kulttuureja ja avoin ilmapiiri. Turvalliset paikat voitiin nähdä siten saavutettavina myös naisten oman identiteetin näkökulmasta. Identiteetit rakentuvat vastavuoroisessa suhteessa ympäröivien tilojen kanssa (Siwach 2020). Siksi turvallisuuden kokemus ei ollut pelkästään fyysistä, vaan myös sidoksissa siihen, kuinka paikka tuki naisten identiteettiä ja paikkaan kuulumisen tunnetta.

Ystävien ohella, entuudestaan tuntemattomat ihmiset saattoivat vaikuttaa turvan tunteisiin. Tuntemattomat ihmiset loivat naisille turvaa, jos ympäristö oli monikulttuurinen ja siellä oli paljon ihmisiä. Toisaalla kielitaidon puute ja haasteet kommunikaatiossa pystyivät lisäämään turvattomuutta arjen tilanteissa. Nämä tulokset sivuavat Blackmanin ja hänen kollegoiden (2008) tuloksia siitä, kuinka kehot vaikuttavat toisiin ja ottavat myös vaikutteita toisista. Kielitaito on kehoon sidottu käsite, ja sen puute suhteessa muihin vaikutti tuntemuksiin

turvasta. Samalla monikulttuurinen ympäristö, sekä siinä olevat kehot, viestivät naisille, että paikka on heille turvallinen.

Tutkimukseen osallistuneet naiset kokivat turvattomuutta ensisijaisesti julkisissa tiloissa, kun taas turvallisuuden tunne liittyi sekä julkisiin että yksityisesti omistettuihin kaupallisiin tiloihin. Julkiset tilojen voidaan siten nähdä olevan naisille kauempana heidän arkipäiväistä. Tiloissa olevat normit, kuten kulttuuriset tavat, voivat määritellä naisten liikkuvuutta (esim. Siwach 2020), jolloin tulosta voidaan pohtia esimerkiksi julkisen tilan saavutettavuuden kannalta. Toisaalta on myös mahdollista, että julkiset tilat eivät tarjoa naisille riittävää turvan tunnetta (esim. Chai 2021). Tämä epävarmuuden tunnetta tukee havainto siitä, että Turun keskustassa käytiin yksin vain kaupallisissa tiloissa. Sillä naiset pystyivät aistimaan tilan normeja ja heidän omaa rooliaan (vrt. Blackman ym. 2008), tilojen käytön eroavaisuudet täytyy käsittää laajempaan monisyisenä kehyksenä. Tämä kehys ei välttämättä käsitä vain tilan normeja vaan myös paikkojen identiteettejä.

Tutkimukseen osallistuneista naisista oli muodostunut mielikuvia, joita he liittivät paikkoihin. Paikat olivat saaneet identiteetin yhteisössä liikkuvien huhupuheiden tai maineen kautta. Esimerkiksi naiset kertoivat haastatteluissa kuulleensa, että Turun keskustaan ja yksittäisiin paikkoihin liitetystä negatiivisista kokemuksista kuten rasismista, taskuvarkauksista ja epäilyttävistä ihmisistä. Mielikuvien kautta rakentuneet paikkojen identiteetit olivat vaikuttaneet heidän mielikuviinsa paikkojen turvattomuudesta, ja saanut heidät hetkellisesti välttämään näitä paikkoja. Tutkimustulosta tukee esimerkiksi Koskelan ja Painin (2000) havainto, että naisten pelot olivat yhteydessä paikkojen maineeseen. Koskelan ja Painin (2000) tutkimuksen mukaan naisten liikkumista rajoittivat paikkoihin liittyvät negatiiviset tarinat. Huomioitavaa kuitenkin on, että yksilöt eivät koe paikkoja samalla tavalla, joten paikan turvaton identiteetti ei välttämättä vaikuta jokaiseen samalla tavalla. Tässä tutkimuksessa havaitsin, että naiset, jotka asuivat keskustassa, liittivät keskusta-alueeseen enemmän turvallisia paikkoja kuin Varissuolla asuvat. Heillä voitiin tulkita olevan enemmän kokemuksellisia siteitä, jotka vaikuttavat paikkaidentiteettien havaitsemiseen ja erottamiseen toisistaan (Peng ym. 2020). Arkipäiväinen vuorovaikutus olikin paikan identiteettejä erotteleva tekijä ja tämän vuoksi esimerkiksi Varissuo alueena korostui turvallisissa paikoissa. Lewicka (2008) selittää tätä sillä, että paikkojen identiteetit on helpompi tunnistaa, kun niihin sisältyy merkityksiä. Myös tässä tutkimuksessa merkityksiä tunnistettiin eniten tutuissa ympäristöissä.

Chai (2021) esittää, että paikan luominen ja kuuluvuuden etsiminen alkaa uudessa ympäristössä vertailemalla nykyistä ympäristöä aiemmin koettuun. Paikan tuntu näkyi tässä tutkimuksessa naisten tapana verrata aiemman kotimaan paikkoja nykyiseen ympäristöön. Paikan tunnun rakentuminen ei ollut kuitenkaan epävarmuutta (esim. Chai 2021), vaan tietoista vertailua. Tulos on samankaltainen kuin Whitzmanin (2007) tutkimuksessa, jossa maahanmuuttajanaiset tekivät vertailua tunteistaan heidän aiempien kotimaiden sekä uuden asuinmaan kokemusten välillä. Tuloksista huomattiin kuitenkin, että toisin kuin turvallisiin paikkoihin, turvattomiin paikkoihin ei liitetty muistoja aiemmista kotimaista. Turvallisista paikoista oli sen sijaan usein tarinoita ja muistoja. Esimerkiksi Turun tuomiokirkko on eräälle naiselle paikka, joka muistuttaa häntä aiemman kotikaupungin kirkosta. Turvallisten ja turvattomien paikkojen vertailu keskenään on osa paikan tunnun kehittymistä (Chai 2021). Tuloksissa, myös muiden maiden paikkojen tuntua verrattiin Turkuun – usein juuri sen takia, arkiympäristöissä tapahtuneita turvattomuuden kokemuksia ei pidetty kovinkaan merkittävänä. Toisaalta esimerkiksi muualla Euroopan kaupungeissa tapahtuneiden väkivallantekojen sanottiin vaikuttavan turvan tunteeseen Turussa. Turvalliset kokemukset vahvistavat paikan tuntua (Peng ym. 2020) ja turvattomat heikentävät sitä (Lidén & Olofsson 2020). Turvattomilta tuntuissa paikoissa oli tapahtunut henkilökohtaisia tai kollektiivisia kokemuksia. Paikan tunnun voidaan nähdä vaikuttaneen tunteiden kokemiseen erilaisissa paikoissa.

Lidénin ja Olofssonin (2020) tutkimuksessa maahanmuuttajanaiset välttivät ympäristöjä, joissa he tunsivat olonsa turvattomaksi enemmän kuin muut tutkimukseen osallistuneet ryhmät. Vaikka samankaltaista vertailua ei voida toteuttaa, tähän tutkimukseen osallistuneiden naisten ei voida sanoa vältelleen turvattomia ympäristöjä arjessaan. Useat naiset kertoivat, että vaikka paikassa oli tapahtunut jotain turvattomuutta aiheuttavaa itselle tai toiselle, tunne ei ollut pysyvä tai vaikutti liikkuvuuteen vain hetkellisesti. Arjen kokemukset ja tunteet sekä reaktiot tapahtumiin ovatkin henkilökohtaisia. Tutkimuksen aikana naisille vaikutti olevan vaikeampaa nimetä turvattomia kuin turvallisia paikkoja. Turvattomalta tuntuvia paikkoja mainittiinkin huonojen kokemusten ja tapahtumien kautta, jonka jälkeen korostettiin turvattomuuden tunteen hetkellisyyttä. Toisin kuin Chai (2021) tutkimuksessa, turvattomat paikat eivät näyttäneet vaikuttavan naisten arkipäiväisiin toimintoihin pitkällä aikavälillä. Tämän takia keskustelu siitä, ovatko kaupunkitilan kokemukset merkityksellisempiä tunteiden selittäjiä kuin paikkakokemukset, on tulosten perusteella oleellinen.

5.2 Toimijuus eli identiteetti ja vuorovaikutus

Tiloissa on sukupuolinormeja, jotka voivat johtaa tilojen jakautumiseen ja toimijuuden toteuttamiseen (Siwach 2020). Esimerkiksi Condonin ja kollegoiden (2007) tutkimuksessa naiset kokivat, että heidän identiteettinsä vuoksi heidän läsnäolonsa on vähemmän "oikeutettua" tai "sallittua" toisissa paikoissa kuin toisissa. Myös Kirkwood ja kollegoiden (2013) mukaan tilaan voi sekä muodostua vahvoja kuulumisen identiteettejä että rajoittaa muita identiteettejä. Tutkimuksessa esiin tulleet diskurssit tukevat Condonin ja kollegoiden (2007) sekä Kirkwoodin ja kollegoiden (2013) tutkimusta: tässä tutkimuksessa itseä kuvattiin rohkeaksi liikuttaessa kaupunkitilassa ja oman näkyvyyden tärkeyttä korostettiin. Naisten puheenvuorojen taustalla vaikutti olevan enemmän kuin kaupunkitilassa liikkuminen. Tulokset voivat viitata siihen, että naiset vertasivat omaa liikkuvuutta ja identiteettiä tilan normiin. Tällä vertailulla voitiin tunnistaa omaa suhdetta kaupunkitilaan ja sen käyttöön. Osalle naisista heidän identiteetin näkyminen ja sen oikeutus osana kaupunkitilaa oli oleellinen osa toimijuutta.

Maahanmuuttajanaisten toimijuus näkyi tuloksissa myös tietoisena ajatteluna, vuorovaikutuksena ympäristön kanssa ja haluna määrittää tilaa omakseen. Olennainen osa julkisen tilan toimijuutta oli tietoinen arkipäiväinen tilan haltuunotto. Tilan käytön voidaan katsoa hälventävän julkisen tilan normeja (Sandberg & Coe 2020). Käyttäminen oli osalle tutkimukseen osallistuneista naisista tarkoituksellista ja toistuvaa. He toivat vahvasti esiin sen, että turvattomat kokemukset eivät vaikuttaneet heidän kaupunkitilan käyttöönsä rajoittavasti – osalle se antoi jopa syyn ottaa tilan uudestaan omakseen. Turvattomien kokemusten jälkeen naisten liikkuminen oli palautunut entiselleen tai tullut jopa itsevarmemmaksi kokemuksen jälkeen. Näitä tapahtumia, joissa julkiseen tilaan mentiin turvattomasta kokemuksesta huolimatta, kuvattiin voimaannuttavaksi. Osan naisista toimijuus, turvattomuutta tai turvaa kohdatessa, ei siten ollut vain reaktio ulkoisiin tekijöihin, vaan aktiivista sekä tietoista itsensä asettamista tilaan hetkellisestä turvattomuuden tunteesta huolimatta. Näiden havaintojen takia jaan Simpsonin (2017) näkemyksen siitä, että olisi aiheellisempaa puhua "toimijuudesta" tilasta kuin yksittäisistä "toimijoista".

Aiemmassa tutkimuksessa on usein keskitytty naisten turvattomuuden tunteisiin, pelkoon ja niiden tuottamiin negatiivisiin vaikutuksiin kaupunkitilojen käyttöä kohtaan. Näen, että tällä turvattomuuden tunteen ennako-oletuksella naisten kokemukset turvallisuudesta tehdään

näkymättömäksi. Esimerkiksi jo Whitzman (2007) kritisoi tilojen tutkimuksessa olevan täynnä vastakkainasetteluja: tekijät ja uhrit, miehet ja naiset, julkinen ja yksityinen.

Turvattomuuden tunteeseen kiinnitetään näin paljon huomiota vain, jos käsitämme tilan ulottuvuuksia vastakkaisasettelujen kautta. Mitä tapahtuisi, jos nostaisimme turvallisuuden tunteen yhtä oikeutetuksi kuin turvattomuuden? Tässä tutkimuksessa, turvattomuuden tunteen rinnalle nostettiin turvallisuus ja toimijuus erilaisia tunteita kohdatessa.

Tutkimuksessani korostuikin se, että osallistuneiden naisten toimijuus ei ollut sopeutumista tilassa koettuihin turvallisuuden ja turvattomuuden tunteisiin tai kokemuksiin vaan näiden vuorovaikutussuhteiden haastamista.

6 Johtopäätökset

Tutkimuksen turvattomien ja turvallisten paikkojen maininnoissa korostuivat ympäristöt, joissa osallistujat viettivät eniten aikaa. Näitä ympäristöjä olivat Turun keskusta-alue ja Varissuo. Turvallisiksi koetut paikat vaihtelivat osallistujien keskuudessa, mutta kaikkein eniten mainintoja sai Varissuo. Turvalliset paikat olivat naisille tuttuja ja helposti saavutettavia sekä niihin oli arkinen tuntu. Turvallisten paikkojen havainnot sijaitsivat monipuolisesti erilaisilla alueilla, yksityisesti omistetussa tilassa ja julkisessa tilassa. Ne kuvastavat naisten arkipäiväistä liikkumista töiden, harrastusten ja vapaa-ajan parissa. Turvattomalta tuntuvat paikat sijaitsivat lähinnä julkisessa tilassa. Eniten mainintoja turvattomista paikoista sai Turun keskusta. Tutkimuksen aikana naisille oli vaikeampaa miettiä turvattomia kuin turvallisia paikkoja. Paikkoja mainittiin huonojen kokemusten ja tapahtumien kautta, jonka jälkeen korostettiin, että turvattomuuden tunne oli hetkellinen. Paikkojen sijaan onkin keskeistä tarkastella myös tilaa, jossa paikat sijaitsevat ja missä identiteetit sekä tunteet rakentuvat.

Maahanmuuttajanaisten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet Turussa muodostuivat monien eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Keskeisimpiä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä olivat aiemmat tapahtumat ja muistot, ystävät ja tuntemattomat ihmiset sekä paikkojen saavutettavuus fyysisesti ja yksilön identiteettien osalta. Turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet eivät näyttäytyneet tuloksissa vain tilallisena, vaan ne vaihtelivat ajallisesti, esimerkiksi vuorokauden- ja vuodenaikojen mukaan. Ajallinen vaihtelu vaikutti ympäristön fyysisiin elementteihin kuten pimeyteen ja liukkauteen. Nämä ajalliset ja fyysiset elementit vaikuttivat naisiin: vaihtelut heijastuivat henkiseen hyvinvointiin ja liikkumiseen. Toisaalta turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet kertovat naisten henkilökohtaisista tilan merkityksistä, jotka vaihtelevat eri henkilöiden välillä.

Tutkimukseen osallistuneiden naisten toimijuus näkyi haastattelujen diskursseista. Heidän vuorovaikutus kaupunkitilan kanssa oli enemmän kuin käyttöä. Toimijuus tilassa oli tietoista tilan arkipäiväistämistä sekä vuorovaikutusta, joka tukee identiteettiä ja toimijoiden halua näkyä. Turvattomuuden käsite kietoutui tilassa erilaisiin toimijuuden muotoihin. Naiset määrittivät toiminnallaan uudelleen kaupunkitilan tunteita, kun he palasivat turvattomilta tuntuviin paikkoihin. Kaupunkitila kuuluu kaikille.

Kiitokset

Haluan kiittää kaikkia, jotka ovat tukeneet minua Pro Gradu -tutkimukseni aikana tekstin kieliopin korjaamisesta teorian kriittiseen palautteeseen asti. Kiitos kuuluu kuitenkin erityisesti tutkimukseen osallistuneen yhdistyksen yhteisölle ja jokaiselle naiselle. Kiitos, että annoitte tutkimukselle kokemuksiinne ja tunteitanne – ilman niitä, tutkimuksella ei olisi ääntä.

Lähteet

- Avendaño, A., Mendoza, R. & Gomez, S.L. (2022) From harassment to disappearance: Young women's feelings of insecurity in public spaces. *PLoS ONE* 17(9) e0272933–e0272933. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0272933>
- Blackman, L., Cromby, J., Hook, D., Papadopoulos, D. & Walkerdine, V. (2008) Creating subjectivities. *Subjectivity* 22(1) 1–27. <https://doi.org/10.1057/sub.2008.8>
- Bucerius, S. (2013) Becoming a “Trusted Outsider”: Gender, Ethnicity, and Inequality in Ethnographic Research. *Journal of Contemporary Ethnography* 42(6) 690–721. <https://doi.org/10.1177/0891241613497747>
- Chai, C. (2021) Picturing Settlement Experiences: Immigrant Women's Senses of Comfortable and Uncomfortable Places in a Small Urban Center in Canada. *Journal of International Migration and Integration* 23 1567–1598. <https://doi.org/10.1007/s12134-021-00903-4>
- Coddington, K. (2015) Feminist Geographies “Beyond” Gender: de-Coupling Feminist Research and the Gendered Subject. *Geography Compass* 9(4) 214–224. <https://doi.org/10.1111/gec3.12207>
- Condon, S., Lieber, M. & Maillochon, F. (2007) Feeling Unsafe in Public Places: Understanding Women's Fears. *Revue française de sociologie* 48(5) 101–128. <https://www.jstor.org/stable/40217706>
- Dixon, D.P. & Jones III, J. P. (2006) Feminist Geographies of Difference, Relation, and Construction. Teoksessa Aitken, S. & Valentine, G. (toim.) *Approaches to Human Geography*, 42–56. Sage, Lontoo.
- Dyck, I. & Kearns R.A. (2006) Structuration Theory: Agency, Structure and Everyday Life. Teoksessa Aitken, S. & Valentine, G. (toim.) *Approaches to Human Geography*, 86–106. Sage, Lontoo.
- Entrikin, J.N. & Tepple, J. H. (2006) Humanism and Democratic Place-Making. Teoksessa Aitken, S. & Valentine, G. (toim.) *Approaches to Human Geography*, 30–41. Sage, Lontoo.
- Fu, Y. (2022) Towards Relational Spatiality: Space, Relation and Simmel's Modernity. *Sociology (Oxford)* 56(3) 591–607. <https://doi.org/10.1177/00380385211047366>

- Hooli, L. (2016) Adaptability, Transformation and Complex Changes in Namibia and Tanzania: Resilience and Innovation System Development in Local Communities. Väitöskirja. Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos. <http://www.utupub.fi/handle/10024/124595>
- Jones, M. (2009) Phase space: geography, relational thinking, and beyond. *Progress in Human Geography* 33(4) 487–506. <https://doi.org/10.1177/0309132508101599>
- Kirkwood, S., McKinlay, A. & McVittie, C. (2013) The Mutually Constitutive Relationship between Place and Identity: The Role of Place-Identity in Discourse on Asylum Seekers and Refugees. *Journal of Community & Applied Social Psychology* 23(6) 453–465. <https://doi.org/10.1002/casp.2141>
- Koskela, H. & Pain, R. (2000) Revisiting fear and place: women's fear of attack and the built environment. *Geoforum* 31(2) 269–280. [https://doi.org/10.1016/S0016-7185\(99\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0016-7185(99)00033-0) 18
- Lewicka, M. (2008) Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past. *Journal of Environmental Psychology* 28(3) 209–231. <https://doi.org/10.1016/J.JENVP.2008.02.001>
- Lidén, G. & Olofsson, A. (2020) Living in a foreign country: the meaning of place of origin and gender for risk perceptions, experiences, and behaviors. *Journal of Risk Research* 23(3) 365–378. <https://doi.org/10.1080/13669877.2019.1569102>
- Listerborn, C. (2013) Suburban women and the 'glocalisation' of the everyday lives: Gender and glocalities in underprivileged areas in Sweden. *Gender, Place & Culture* 20(3) 290–312. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2011.649351>
- Nemeth, J. (2009) Defining a Public: The Management of Privately Owned Public Space. *Urban studies* 46(11) 2463–2490. <https://doi.org/10.1177/0042098009342903>
- Peng, J., Strijker, D., & Wu, Q. (2020) Place Identity: How Far Have We Come in Exploring Its Meanings? *Frontiers in Psychology* 11 294. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00294>
- Proshansky, H. M. (1978) The City and Self-Identity. *Environment and Behavior* 10(2) 147–169. <https://doi.org/10.1177/0013916578102002>
- Salas, K. B. & Avento, R. (2023) Ethical guidelines for responsible academic partnerships with the Global South. UniPIDin raportteja 2023. <http://hdl.handle.net/10138/566406>

- Sandberg, L., & Coe, A.-B. (2020) Taking back the Swedish night: making and reclaiming space. *Gender, Place and Culture. A Journal of Feminist Geography* 27(7) 1044–1062.
<https://doi.org/10.1080/0966369X.2019.1693339>
- Schwanen, T., Kwan, M. & Ren, F. (2008) How fixed is fixed? Gendered rigidity of space–time constraints and geographies of everyday activities. *Geoforum* 39(6) 2109–2121.
<https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2008.09.002>
- Shalit, A. (2019) The Functioning of Having a Sense of Place: Cities and Immigrants. *Journal of Human Development and Capabilities* 20(3) 267–279.
<https://doi.org/10.1080/19452829.2019.1612547>
- Shamai, S. (2018) Measuring negative sense of place: Israeli settlers' forced migration. *GeoJournal* 83(6) 1349–1359. <https://doi.org/10.1007/s10708-017-9842-3>
- Sharif, A. (2023) A relational perspective on the walking activity in urban spaces: Shaping, transformation, and interrelations. *Frontiers of Architectural Research* 12(3) 496–508.
<https://doi.org/10.1016/j.foar.2023.02.002>.
- Simpson, P. (2017) Spacing the subject: Thinking subjectivity after non-representational theory. *Geography Compass* 11(12) e12347. <https://doi.org/10.1111/gec3.12347>
- Siwach, P. (2020). Mapping Gendered Spaces and Women's Mobility: A Case Study of Mitathal Village, Haryana. *The Oriental Anthropologist* 20(1) 33–48.
<https://doi.org/10.1177/0972558X20913680>
- Stedman, R. C. (2003) Is It Really Just a Social Construction? The Contribution of the Physical Environment to Sense of Place. *Society & Natural Resources* 16(8) 671–685.
<https://doi.org/10.1080/0894192030918919>
- Turun Yliopisto (2018) Turun Yliopiston tietosuojaolitiikka.
<https://www.utu.fi/fi/tietosuoja/tietosuojaolitiikka> 02.10.2024
- Whitzman, C. (2007) Stuck at the Front Door: Gender, Fear of Crime and the Challenge of Creating Safer Space. *Environment and planning*, 39(11) 2715–2732.
<https://doi.org/10.1068/a3844>
- Williams, D. R. (2014) Making Sense of 'Place': Reflections on Pluralism and Positionality in Place Research. *Landscape and urban planning* 131 74–82.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2014.08.002>

Zapata-Barrero, R. & Hellgren, Z. (2023) Intercultural Citizenship in the Making: Public Space and Belonging in Discriminatory Environments. Teoksessa Barbulescu, R., Goodman, S.W., Pedroza, L. (toim.) *Revising the Integration-Citizenship Nexus in Europe*, 111–128. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-25726-1_7

Liitteet

1 Puolistrukturoitu haastattelupohja maahanmuuttajanasille

Haastattelupohja (Maahanmuuttajanasit), viimeisin päivitys 21.10.2024

Haastattelija: Meiju Marttila

Sähköposti:

Taustakysymykset

- Kerro itsestäsi ja taustastasi.
- Oletko liikkunut Turun kaupunkiympäristössä? Kuinka usein?
- Kenen kanssa liikut Turun kaupunkiympäristössä?

Turvan ja turvattomuuden kokemukset, esimerkiksi:

- Mitkä ovat päällimmäiset tunteesi liikkuessasi kaupunkiympäristössä?
- Mitkä asiat vähentävät turvallisuudentunteeseesi Turun kaupunkiympäristössä?
- Onko jotain erityisiä paikkoja, joita pidät erityisen turvattomina Turun kaupunkiympäristössä? Jos niin perustelisitko vastauksesi?
- Mitkä asiat lisäävät turvallisuudentunteeseesi Turun kaupunkiympäristössä?
- Onko jotain erityisiä paikkoja, joita pidät erityisen turvallisina Turun kaupunkiympäristössä? Jos niin perustelisitko vastauksesi?
- Oletko havainnut muutoksia turvallisuuden tunteessasi Turun kaupunkiympäristössä (esim. elämänvaiheiden tai erinäisten tapahtumien myötä)?

Tulevaisuus

- Miten sinun turvallisuuden tunnetasi voitaisiin parantaa Turun kaupunkiympäristössä?

Lopuksi

- Haluaisitko vielä lisätä jotain haastatteluun tai kertoa jostain muusta asiasta, joka ei vielä tullut ilmi tässä haastattelussa?

2 Puolistrukturoitu kyselypohja työntekijöille

Haastattelupohja (työntekijät), viimeisin päivitys 21.10.2024

Haastattelija: Meiju Marttila

Sähköposti:

Taustakysymykset

- Kerro itsestäsi ja taustastasi
- Kuinka monta vuotta olet työskennellyt yhdistyksessä
- Millaisia työtehtäviä päivittäiseen työpäivääsi liittyy?
- Mikä on mielestäsi merkityksellisin palvelu tai toiminta, jota yhdistys tarjoaa maahanmuuttajille?

Turva ja turvattomuus:

- Millaisia ajatuksia tutkimuksen teema herättää sinussa verraten työhösi?
- Miten yhdistyksessä näkyy turvallisuuden ja turvattomuuden teemat?
- Miten yhdistyksen toiminta voi vaikuttaa turvan ja turvallisuuden tunteisiin sinun näkökulmastasi?
- Miten turvan ja turvattomuuden tunteet näkyvät yhdistyksen toiminnassa (jos näkyvät)?
- Miten arvioisit yhdistyksen kaltaisten paikkojen merkitystä maahanmuuttajille?

Tulevaisuus:

- Mitä haluaisit yhdistykseltä tulevaisuudessa? Millaisia toiveita sinulla on yhdistyksen toimintaa kohtaan?
- Onko yhdistyksen asiakkailta tullut toiveita ja ideoita toimintaa kohtaan?

Lopuksi:

- Haluaisitko vielä lisätä jotain haastatteluun tai kertoa jostain muusta asiasta, joka ei vielä tullut ilmi tässä haastattelussa?

3 Suostumus haastatteluun

Haastattelija: Meiju Marttila

Sähköposti:

Tutkimuksen taustaa

”Maahanmuuttajat voivat kokea turvattomuuden ja paikattomuuden tunteita muutattaessa uuteen maahan. Toisaalla nämä kokemukset turvasta ja turvattomuudesta ovat monisyisiä, ja henkilökohtaisia. Ne vaativat laajempaa sekä syvempää tarkastelua ymmärtääksemme niitä. Tutkimuksessa pyritään ymmärtämään maahanmuuttajanaisten yksilöllisiä turvan ja turvattomuuden kokemuksia sekä Turun keskustan käyttöä. Tutkimuksen päätavoite on avata uusia näkökulmia maahanmuuttajanaisten kokemuksiin kaupunkiympäristössä heidän itse määritellyllä tavallaan.”

Haastattelu

Sinut on kutsuttu tähän haastatteluun maahanmuuttajanaisten arkipäivään liittyvän asiantuntemukseksi perusteella. Jakamiasi tietoja käytetään ymmärtämään maahanmuuttajanaisten kohtaamia turvan ja turvattomuuden tunteita Turun kaupunkiympäristössä.

1. Haastattelun kesto ja kulku

Haastattelu kestää noin 30 minuuttia, ja siihen sisältyy kysymyksiä, joihin sinua pyydetään vastaamaan. Kysymykset on pyydettyä annettu sähköpostilla etukäteen. Haastattelu toteutetaan joko ryhmässä tai yksilöllisesti, riippuen osallistujan toiveista. Haastattelija esittelee tutkimuksen aiheen ja kysyy suostumusta haastatteluun. Voit ohittaa kysymykset, joihin et halua vastata. Haastatteluun on mahdollista osallistua läsnä tai etänä. Haastattelu voidaan keskeyttää haastateltavan pyynnöstä.

2. Anonymiteetti

Henkilötietoja tai muita arkaluontoisia tietoja ei julkaista. Kaikkia tietoja käytetään ainoastaan tutkimustarkoituksiin.

3. Tietosuoja

Haastattelu nauhoitetaan, jotta siitä voidaan myöhemmin kirjoittaa litteroitu eli puhtaaksi kirjoitettu asiakirja. Sen lisäksi haastattelija kirjoittaa muistiinpanoja. Nauhoitukset sekä kirjalliset muistiinpanot poistetaan sen jälkeen, kun nauhoitukset sekä muistiinpanot on tallennettu asianmukaisesti. Haastattelu voidaan suorittaa myös niin, että haastattelussa tehdään muistiinpanoja nauhoituksen sijaan. Nauhoitus ja haastattelun muut mahdolliset aineistot säilytetään tutkijan (Meiju Marttila) Turun yliopiston suojatulla verkkolevyllä, ja niitä käsitellään suojatusti Turun Yliopiston verkossa. Ainoastaan tutkijalla on pääsy tutkimuksen haastattelumateriaaleihin. Tietoja ei jaeta muille osapuolille.

Tutkimuksessa noudatetaan Unipidin laatimia eettisiä käytänteitä globaalin etelän tutkimukseen. Linkki: <http://hdl.handle.net/10138/566406>

Tutkimuksessa noudatetaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679 EU) ja siihen liittyvien lakien ja muiden säädösten vaatimuksia. Turun Yliopiston tietosuojapolitiikka, linkki: <https://www.utu.fi/fi/tietosuoja/tietosuojapolitiikka>

4. Haastattelun jälkeen

Saat haastattelusta litteroinnin tai yhteenvedon haastattelun jälkeen pyytämällä sitä haastattelijalta. Jos haluat lisätä jotain haastattelun jälkeen, ole yhteydessä haastattelijaan.

Ennen tutkimuksen loppua tutkimukseen osallistuneita pyydetään tapaamiseen, jossa esitellään tutkimuksen tuloksia.